

E. DĄBROWA.

PRZEMYSŁOWIEC

Drzewiecki & Jeziorański

INŻYNIEROWIE

Fabryka przyrządów ogrzewania centraln. i Biuro konstrukcyjno-techniczne

Przedsiębiorstwo koncesyonowane przez Magistrat król. stoł. miasta Krakowa Ł. 76.770/903 III.

Adres: Warszawa, Aleje Jerozolimskie Nr. 85. (dom własny).

Adres telegraficzny: Warszawa Drzewiecki Jeziorański.

Wodociągi i Kanalizacje. ❄ Ogrzewania centralne i Wentylacje. ❄ Urządzenia gazowe.

Firma wykonała w ciągu **jedenastu lat** działalności około 1000 instalacyj.

65

Fabryka Maszyn i Odlewnia

2

Księcia A. LUBOMIRSKIEGO we Lwowie

6

Lwów-Podzamecze ul. Św. Marcina 11.

Adres⁷ dia telegramów: SRENIAWA-LWÓW.— Telefon 559. — Konto poczt. Kasy Oszczęd. 867201.

Wykonywa wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu maszynowego:

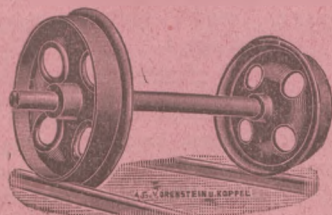
1. Urządzenia, rekonstrukcje i reperacje gorzelni, browarów, młynów, tartaków, cegielni i innych zakładów przemysłowych.
2. Kotły parowe, konstrukcje żelazne, rezerwoary i wszelkie inne roboty kotlarskie.
3. Jako specjalność: transmisje o kołach pasowych, formowanych maszynowo, wykonane przy pomocy maszyn specjalnych.
4. Odlewy żelazne z własnych i nadesłanych modeli od najlżejszych do 5000 kg. wagi. Odlewnia zaopatrzona w najnowsze maszyny do formowania, daje nam możność zadowolnić najostrożniejsze wymagania odbiorców naszych.

Prosimy o zwrócenie uwagi na markę ochronną na wyrobach naszych.

57

ORENSTEIN i KOPPEL

Fabryki kolei wązkotorowych i lokomotyw

BIURO:

Lwów

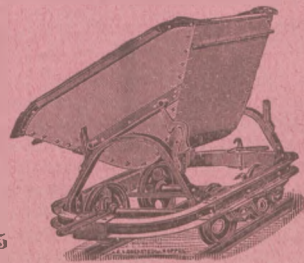
Pasaż Mikolascha

Składy:

ul. Grodecka 127.

Telefon Nr. 594.

URZĄDZAJĄ I DOSTARCZAJĄ

65

Koleje polne, lasowe, oraz dla celów przemysłowych, do ruchu ręcznego, konnego, parowego i elektrycznego. Słaty amortyzacyjne.

Koleje linowe — Koleje elektryczne — Koleje przenośne — Koleje drugorzędne — Koleje dojazdowe — Lokomotywy — Wózki — Bagiey ręczne i parowe.

Wynajmuje kompletnie urządzone koleje. Roboty przedwstępne, trasowanie.

Patenty

na wynalazki

wyjednywa 15

Kazimierz Ossowski

Biuro patentowe

Petersburg, Woznieńskijski prospekt 3.

65

Przegląd - Techniczny

Tygodnik poświęcony sprawom techniki i przemysłu.

Adres Redakcyi i Administr.:
Warszawa, Włodzimirska 3.

PRZEDPŁATA:

W Warszawie: rocznie 10 rub., półrocz. 5 rub., kwartalnie 2-50 rub.; z przesyłką rocz. 12—, półrocz. 6—, kwart. 3— Numer pojedynczy 30 kop.

CENA OGŁOSZEŃ:

Jednorazowo za całą stronę rb. 13, za półstr. 8—, za ćwierć str. 4—, za jedną ósmą 2-50, za jedną szesnastą ru¹- 1-50.

Pismo = = =
dla młodzieży

Wieczory Rodzinne

Tyg. ilustr. dla młodzieży.

pod kier. literac. Ig. Balińskiego i p. Bukowieckiej.

Dwa pisma łącznie: 1. dla starszej młodzieży. 2. dla dzieci do lat 12. Osobny dodatek książkowy co miesiąc.

Treść: Obrazy z piśmiennictwa i historii polskiej. Artykuły z nauk przyrodniczych, powieści, podróże. Dział dla pańienek. Ze szkół uczelni. Konkursa. Rebusy. Zadania itd. W r. 1906 drukują: „Ozternastoletni wojownik z r. 1806“. „Wśród Łotyszów“, J. Verne'a. „Historia ludu wiejskiego“. — „Kurs ekonomii politycznej“.

W Warszawie kwart. rb. 1, pięćdziesiąt rb. 1-25. W Austrii rocznie koron 13. W Niemczech marek 12.

Warszawa, Mazowiecka 10.

Sokolnicki & Wiśniewski

15

Biuro elektrotechniczne

Lwów, Akademicka 18. ☉ Kraków, pl. Maryacki 9.

Adres telegraficzny: Grom, Lwów. — Grom, Kraków.

Pierwszy zakład kraj. dla budowy wszelkich urządzeń elektrycznych

WŁASNE WARSZTATY ELEKTROMECHANICZNE.

Składy artykułów elektrotechnicznych.

Budowa kompletnych stacji elektrycznych. Wyzyskiwanie sił wodnych do wytwarzania energii elektrycznej i zastosowania jej w przemyśle i gospodarstwach rolnych. — Większość znacniejszych urządzeń elektrycznych w Galicji od roku 1903 wykonała firma Sokolnicki & Wiśniewski.

Projekty, kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

65

Wodociągi dla miast, miasteczek, zakładów publicznych i domów prywatnych

8

buduje

5

Zygmunt Rodakowski

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY WODOCIĄGÓW

65

dawniej biuro instalacyjne „Towarzystwa Akc. dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów i kanalizacji“.

Wykonuje wszelkie poszukiwania za wodą, plany i projekty wodociągowe, ujęcia źródeł i wiercenia lub kopania studzien, całkowite wodociągi miejskie, zupełne instalacje wodociągowe w gmachach publicznych i prywatnych, klozety, łożenki od najprostszych do najwykwintniejszych, cyrkulacje wody gorącej, odpływy i kanalizacje.

Materyał doborowy. — Wykonanie wzorowe. — Ceny umiarkowane.

Kolejki wążkotorowe

do eksploatacyi lasu i torfu, dla cegielni, tartaków, cukrowni, gospodarstw rolnych, przedsiębiorców budowlanych i t. p.

9

dostarcza i urządza

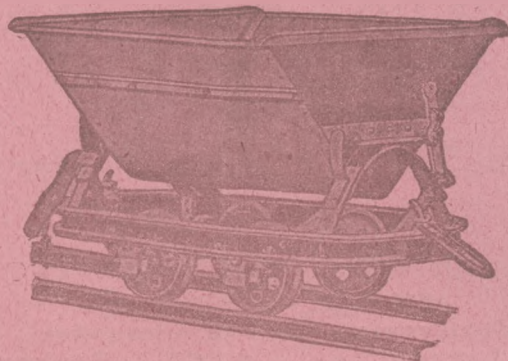
24

E. Giełdziński, Lwów

ul. Jagiellońska 1. 3. (w gmachu wiedeńskiego Banku Związków.)

Kupno i najem.

Lokomotywy, szyny, tory przenośne i stałe, wózki rozmaitej konstrukcyi, tarcze obrotowe, rozjazdy, złożenia osiowe, koła, łożyska, śruby, lasze, gwóźdździe i t. p.

Wynajmuje koleje kompl. urządzone. Katalogi, kosztorysy i rysunki na żądanie darmo i opłatnie. Nowy i używany materyał, jakoteż części zapasowe zawsze na składzie. Specyalny oddział dla maszyn i klozetów torfowych.

75,2

Co i gdzie wyrabia się w kraju?

Umieszczenie w każdym numerze przez rok cały za jeden wiersz 5 kor., półr. 3 kor.

Aparaty piwne: (fabryka) J. Friedman, Stryj.

Asfalt: papa dachowa, płyty izolacyjne asfaltowe, Skrzypiec i Sp., Tarnów 2. Emil Kuźnicki, Oświęcim, Papa dachowa (płyty izolacyjne asfaltowe).

Giovanni Zuliani i Syn, Lwów. Spółka kraj. budowniczych, Lwów. Sosnowski & Zacharyewicz, Lwów. Krajowa fabryka papy dachowej i produktów terowych, Sina Kurtz, Chrzanów. H. et A. Lorie, Kraków.

Artykuły techniczne: Stanisław Grünberg i Ska, Kraków Rynek 21. (Skład artykułów technicznych, elektrotechnicznych oraz krajowych wyrobów metalowych.)

Budowlane roboty: Z. Gościcki, Lwów, Kopernika 17. (wyroby metalowe kąpielowe).

Broń: W. Szadkowski i S. Kopczyński, Lwów, pl. Bernardyński 1. 3.

Browary: Pierwszy browar w kraju systemu gotowania parą Zygmunta Marsa i Braci w Limanowej.

Bielizna męska, damska, dla chłopców, dziewcząt i niemowląt — Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Carbolinum: Emil Kuźnicki, Oświęcim, (Krystal najlepsza pasowłoka dla dachów pawych). H. et A. Lorie, Kraków.

Cement portlandzki: B. Liban i Sp., Podgórze-Bonarka.

Goleszowska fabryka portland cementu (Roman cement i wapno skaliste)

Cement drzewny: (Holzzement) Emil Kuźnicki, Oświęcim. H. et A. Lorie, Kraków.

Cementowe wyroby: Giovanni Zuliani i Syn, Lwów. H. et A. Lorie, Kraków.

Chirurgiczne opatrunki: Fabr. „Tlen“, Lwów.

Cukry: Cukiernia Ferdynanda Theuera, Lwów, plac Halicki 12

Cukierki, bombony, czekolada, kakao, pierniki, biszkopty i ciasta wszelkiego rodzaju wyrabia Parowa fabryka cukrów i pierników Brandstädter i Ska we Lwowie.

Cykorya: I. Bar. Romaszkan, Horodenka.

Drut drzewny: Na zapalaki i pudełka. Fabryka w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa.

Elektrotechnika: Tranda Witold, Przemysł. Domiczek Karol, (Lwów, Sykstuska 23. Skład rowerów). E. Hausmann Lwów, Pasaż Hausmana. Telefon 303.

Farbiarnie: Pierwsza kraj. farbiarnia i pralnia chemiczna Langier i Ska, Lwów.

Fajanse: Fabryka w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa (naczynia fajansowe i cegły ogniotrwałe).

Gorzelniane urządzenia: Bracia Bartik, Tarnów.

Gwoździe Sułkowieckie do szyn: E. Giełdziński, fabryka kolejek wazkotorowych. Lwów, Jagiellońska 3. Patrz inserat str. 2.

Harmonium: Pierwszy jedyny wyrób harmonium nożnego amerykańskiego (sawkowego), Rudolf Haase, Lwów, Pijarów 7.

Instalacje: (wodociągi, kanalizacja, centralne ogrzewanie i wentylacja, dalej łaźnie mechaniczne, pralnie i suszarnie) Inż. Leonard Nitsch i Sp., Kraków.

Instalacyjny zakład dla centralnych ogrzewań, wodociągów i gazu, Julian Tokar, Kraków (Radziwiłłowska).

Chylewski, Hruby i Ska, dawniej Wł. Niemeksza. Lwów, Kopernika 15 a. Bracia Bartik, Tarnów. A. Löw i Ska Lwów, Kollątaja (patrz anons).

Introligatorskie wyroby artystyczne: S. Astandt, Lwów, ul. Słoneczna 7.

Kamień sztuczny: Fabryka kamienia sztucznego, Lwów.

Kamieniarskie wyroby: Trembowla gmina miasta.

Kamieniołomy: Trembowla gm. miasta.

Konserwy z jarzyn i owoców. Fabryka parowa w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa. Ogród handlowy.

Konserwy mięsne: Aleksander Sliżyński, Lisko.

Konfitury: (sorbety, woda kolońska) M. Gozdawa-Czekońska, Czortków.

Konstrukcje żelazne: E. i L. Zieleniewscy, Kraków.

Koronki i hafty: Krzyżanowska Aniela, Oświęcim.

Koldry Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Kotły parowe: E. i L. Zieleniewscy, Kraków.

Korki i smółki: Z. Blaustein, Lwów, Kazimierzowska 17.

Lampy: Chylewski, Hruby i Ska, Lwów, patent. naftowe światło żarowe.

Likiery i rozolysy: Fabryka likierów i rumu (rafinerya spirytusu) K. Hr. Drohojowskiego w Bolanowicach.

Dawid i Józef Walosey w Stryju (rafinerya spirytusu i fabryka rumu).

Liny i powrozy: Towarzystwo powroźnicze w Radymnie:

a) dla przemysłu fabrycznego pasy do maszyn, wszelkie sznury, liny druciane, liny konopne dla gorzelni.

b) dla gospodarstwa domowego: sznury dla wieszania bielizny i rebsznurowe do stołów.

c) dla gospodarstwa rolnego: postronki, lejce, szleje, kantary i tp.

d) dla myślistwa i rybołówstwa: sieci do polowania, włoki, węcierze.

Marynaty: F. Jachzel, Biała (wyrób sardynek, moskale).

Maszyny: Chylewski Hruby i Ska, Lwów, Kotły parowe. Browary, Miłny, Tartaki, Motory ropne, gazowe. E. i L. Zieleniewscy, Kraków.

MOTORY WYBUCHOWE, budowa młynów i urządzeń przemysłowych Leon Heller, Lwów, Grodecka 35.

Maszyny i narzędzia rolnicze: Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne. Bracia Bartik, Tarnów.

Marek Feuerstein, Lwów, ul. Grodecka 1. 51.

Młyny: Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.

Bracia Bartik, Tarnów.

Leopold Herman, biuro techniczne, Lwów, ul. Grodecka 14 a. (młyny motorowe, motory i lokomobile).

Mebelne roboty: Eisenbart Teodor, Lwów (zakop.).

Towarzystwo stolarzy w Kalwarii Zebrzydowskiej (skład komis. w Krakowie,

Miechy: Marek Feuerstein, Lwów, Grodecka 51. (pierwsza fabryka galicyjska).

Miody: Miód patoka, miód pitny, wosk, narzędzia i przybory pszczelarskie Spółka pszczelarska w Brzeżanach.

Metalowe wyroby: E. Wajdowski i Synowie, Lwów, Bema 17.

Mydło jądne: Pierwsza galicyjska parowa fabryka mydła Szymon Munk Żywiec.

Naczynia emalowane: Pierwsza gal. fabryka E. H. Friedmanna i Ski, Kraków-Dębni.

Odlownie i konstrukcje żelazne: E. i L. Zieleniewscy, Kraków.

Jan Wehrstein Stryj, fabryka kujnej leizny (Tempergus), Bracia Bartik, Tarnów.

W. Podhorodecki i Ska, ul. Polna 51. (wszelkie odlewy ze stali, żelaza i metalu, leizna kowalna — Tempergus).

Fabryka armatur, pomp inż. Karola Rudolphiego i Ski w Trzebinie.

Fabryka Ks. A. Lubomirskiego, Lwów, Marcina 1. 11.

Bochenkiewicz Rafał, Gorlice wyrabia wszelkie odlewy maszynowe i budowlane.

Odlewy metalowe: E. Wajdowski i Synowie, Lwów, Bema 17.

Ogrodzenia siatkowe altany, werandy, i poręcze drogowe z rur stalowych jako nowość, praktyczne tanie i trwałe Józef Rossmannith Nowy Sącz.

Ołowiane wyroby, plomby, płyty etc. Stanisław i Stefan Drzewiczy w Przemysłu ul. Węgierska 60.

Olówki: Majewski, Warszawa.

Organy kościelne i harmonium: Wyrób organów kościelnych i harmonium, Rudolf Haase, Lwów, Pijarów 7.

Osuszanie murów: F. Mossoczy, Lwów Łyczakowska 22.

Grabowski, budown. Kraków, Gołębia 14. (sposobem patent. bez plam, kanalizacje budynków, izolacje murów)

Pasy maszynowe: (fabryka) Seweryn. Patzan, Żywiec.

Piece kafilowe: P. Swistek, Przemysł, Lipowa. — Julia Duda, Jarosław. (Fabryka).

Piecącicła: A. Garfunkel, Lwów, ul. Karola Ludwika 2.

Pilniki: Jan Sądół, Kraków, plac Matki 4. — Bracia Bartik, Tarnów.

Powozy: Siwiński Wład., Stanisławów.

Pończoszkarskie wyroby: Bobrowska w Jaremczu.

Płótna Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Pościele Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Prasy olejne, pompy wodne (fabryka) J. Friedmann, Stryj.

Pompy: (studnie) E. i L. Zieleniewscy, Kraków.

Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków.

Przyrządy gimnastyczne: Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.

Rękawiczki i bandaże: L. Kozub, Drohobycz, Rynek 30.

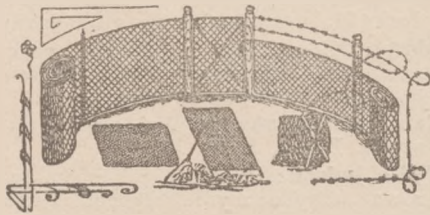
Rzeźbiarskie wyroby z drzewa: Tadeusz Sokulski Lwów, Łyczakowska 54, (ołtarze, ambony itp. roboty snycerskie, pozłotnicze, ozdobne, odnawianie).

Siatki żelazne ogrodzenia siatkowe altany, werandy i poręcze drogowe z rur stalowych, jako nowość praktyczne tanie i trwałe Józef Rossmannith Nowy Sącz.

Sikawki: Bracia Bartik, Tarnów.

Slusarskie wyroby: Spadkobiercy J. Górniaka w Przemyślu.

Siatki żelazne, meble i konstrukcje schodów żelaznych, wykonuje fabryka Józefa Goreckiego, Kraków.

Słomiane maty i materace: Fabryka „Hygiea“ J. Wojciechowski p. Kołomyja

Smary: fabryka „BLASK“ JASŁO.

Story do okien płócienne, patyczkowe i deszczulkowe Władysław Adamski, Lwów, Sobieskiego 4.

Studnie: Bracia Bartik, Tarnów.

Inż. Leonard Nitsch i Ska Kraków. Chylewski Hrubi i Ska, Lwów, Wiercenia studziń, ustawiania pomp.

Światło: Chylewski Hrubi i Ska, Lwów, Patent. naftowe światło żarowe, gaz powietrzny, motory ropne do oświetlenia elektrycznego.

Tablice emaliowane z napisem wszelkiego rodzaju wykonuje Pierwsza galicyjska fabryka E. H. Friedmanna i Ski, Kraków-Dębni.

Tapety: W. Adamski, Lwów.

Tartaki: Chylewski, Hrubi i Ska, Lwów.

Tkackie wyroby: Jan Kopciński, Kęty, (sukna i koce).

Michał Mięszowicz Korczyzna obok Krosna. Tkalnia płócien i skład wysyłkowy (wyroby z najlepszego przędzy).

Marcin Brząk, Błażowa, wyrób lnianych i bawelnianych tkanin.

Bobrowska, wyrabia z sukna krajowego serdaki, guńki w Jaremczu.

Tow. tkackie w Glinianach.

Transmisye: W. Podhorodecki i Ska, Lwów, Polna 51. (wały transmisyjne, łożyska, sprzęgacze, koła pasowe i zębate i t. p.)

Tutki: K. Primus, Lwów.

Urządzenia mechaniczne cegielni i fabryka dachówek Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.

Waseliney: Jan Michnik, Bochnia (oleje maszynowe).

Wody mineralne: Rząca i Chmurski, Kraków.

Wyroby brązownicze i sprzęty kościelne S. Wilczyński, Lwów, Trybunalska 6.

Witraże i mozaiki szklane W. Ekielski i A. Tuch, Kraków, Wolska 26.

Zabawki klockowe (fabryka) Z. Janikowski, Kraków, Garbarska 5.

Zegary wieżowe najnowszey konstrukcyi i w różnych wielkościach M. Mięszowicza w Krośnie.

OGŁOSZENIA

KOLEJKA wążkotorowa

3.400 bleż. mtr. szyn, 18 wózków, kilka zwrotnic i tarcz obr. w używanym lecz zupełnie dobrym stanie (także częściowo) tanio do sprzedania. — Zgłoszenia pod „KOLEJKA“ do Administracyi „Przemysłowca“.

PERWSZY ZAKŁAD
FOTO-CHEMIGRAFICZNY
ETRZEMESKIEGO
we LWOWIE
ul. Trzeciego Maja 7.
Wydaje:
FOTODRUKI, KLISZE
CYKLOGRAFICZNE,
TIPIEDZIOTYPY
(AUTOTYPY)
do celów ilustrowania
DZIEŁ NAUKOWYCH
i POWIEŚCIOWYCH
LĄKOTĘ do cenników
FABRYCZNYCH-PRZEMYSŁOWYCH
i HANDLOWYCH.

ZALOŻONY 1868

Rządowo uprawniona

Fabryka wód mineralnych

sztucznych i specjalnie leczniczych

37 pod firmą 14

K. Rząca i Chmurski

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4.

wyrabia pod kontrolą Komisji przemysłowej Tow. lek. Krak. polecane przez toż Towarz.

Wody mineralne

odpowiadające składem chemicznym wodom: Bilińskiej, Gieshüblerskiej, Selterskiej, Vichy, Marienbadzkiej, Hamburg, Kissingen tudzież

specjalnie lecznicze

jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną, oraz wody lecznicze normalne z przepisu prof. Jaworskiego.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach.

Cenniki na żądanie franco.

Główny skład 65

we Lwowie w aptece J. Wiewiórskiego
ul. Halicka 5.

„Architekt“

miesięcznik poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu

wychodzi w Krakowie raz na miesiąc, w zeszytach ozdobionych licznymi ilustracyami i tablicami rysunkowymi.

Przedpłata rocznie 20 K, 10 rb., 20 m., lub 30 fr. — Pojedynczy zeszyt 2 K, 1 rb., 2 m., lub 3 fr.

Dla członków polskich Towarzystw technicznych o 20% taniej.

Kraków, ul. Zgoda 1.

O DŁUGACH.

Długi dlatego nazywają się długami, że na ich zapłacenie wierzyciele nieraz bardzo długo czekają.

Długi podobne są do dzieci: zjawiają się nieoczekiwanie, rosną w oczach i są przyczyną wielu kłopotów.

Biuro techniczne i Zakład budowy młynów i elektryczności

Maurycy Goldschlag-Głazowski

Lwów, ul. Grodecka I. 42.

Projektuje i urządza młyny, tartaki, gorzelnie, browary.

Przeprowadza instalacje światła elektrycznego i wodociągów.

Młyny najnowszego systemu, motory benzynowe ssąco-gazowe o gwarantowanym koszcie ruchu 1—1½ hal. na siłę konia i gozdinę.

Specjalność: Młyny w połączeniu z motorami ssąco gazowymi. Koszt zmielenia 100 kg. razówki 10 h.

Wszelka gwarancja za jakość i dobroć mąki.

Pierwszorządny fabrykat. — Dogodne warunki spłaty.

PRZEMYSŁOWIEC

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Wychodzi w każdą sobotę rano.

Prenumerata wynosi: W AUSTRYI: miesięcznie K 1'20, kwartalnie K 3'50, rocznie K 14'—. W NIEMCZECH: kwartalnie M 3'50, rocznie M 14'—. W KRÓLESTWIE POLSKIEM: kwartalnie koron 4'—, rocznie koron 16'—.

NUMER POJEDYNCZY 40 hal.

Redakcja i Administracja: Lwów, ulica Akademicka 1. 26.
Telefon Nr. 806.

ZASTĘPSTWO NA KRÓLESTWO: Księgarnia E. Wende i Sp.
Warszawa (Krakowskie Przedmieście 9).

Ogłoszenia: od miejsca wiersza jednej szpalty drobnym drukiem (petit) 40 hal. Przy zamówieniach kwartalnych lub rocznych znaczny opust. — Pomieszczenie FIRMY w rubryce „Co i gdzie wyrabia się w kraju?” za jeden wiersz na rok cały (52 razy) K 5'—, na pół roku K 3'—.

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz Administracja „PRZEMYSŁOWCA“, Lwów, przy ulicy Akademickiej 1. 26.

PRZEDRUK JEDYNIJE ZA PODANIEM ŹRÓDŁA.

Redaktor naczelny: inżynier cywilny **Edmund Libański.**

TREŚĆ: 1. W sprawach przemysłu naftowego. — 2. Sprawy przemysłowe. Z najnowszych dzieł techniki (*Oskar Aszkenazy*) (dok.) 3. Sprawy techniczne. Przemysłowe użytkowanie alkoholu jako środek zwalczania alkoholizmu (*Dr. Zofia Daszyńska Golińska*). (c. d.) 4. Wynalazki i konkursy. Konkursy. — 5. Pouczenia i przepisy. Ustawa przeciw nieuczciwej konkurencji. — 6. Głosy z kraju. Zaoszczędzenie siły pociągowej przy kolejkach. — 7. Przemysł artystyczny. Estetyka podłóg posadzkowych. — 8. Sprawy kobiece. VI. Ruch kobiet z klas średnich. (*Dr. Felicya Nossig*). (c. d.) — 9. Kronika techniczno-przemysłowa. — 10. Fejleton. Z etapów przemysłu fabrycznego. (*Edmund Libański*) (c. d.). — 11. Z różnych dziedzin. Przyszłość ludzkości (*Wilhelm Bülsche*) (c. d.) — 12. Ogłoszenia.

W sprawach przemysłu naftowego.

Niezdrowe stosunki w tym rodzimym „krajowym” przemyśle znalazły wyraz w doskonałym artykule Dr. S. Bartoszewicza, z którego przytoczymy tu znamienne ustępy:

Kraj stoi bezradnie i obojętnie wobec przerażającego faktu, że ogromne, niebywałe jego bogactwo staje się nie dźwignią jego losu, ale stałem źródłem klęsk i niepowodzeń. A przeciw to nie dochód kraju się marnuje, ale jego kapitał! Choćby jak szyb chwilowo się przelewał, toć nie woda, która odnawia się z każdym deszczem, ale zasób tysiącleci, który, raz wyczerpany, przepada bezpowrotnie. Produkt mający, choćby tylko na opał, wartość cieplikową dwa razy wyższą od pruskiego węgla, a złożony nadto z tak cennych składników, jak benzyna, nafta, parafina i oleje smarowe, daje w Galicyi, w środku Europy, cenę znacznie niższą, niż jakikolwiek inny surowiec, nawet kaukaski loco. Niemcy w Wietrze za gorszą ropę biorą dziewięć marek, my za lepszą — dwie i ćwierć korony!...

Natomiast rafinerie austriackie i węgierskie zyskują, jak udowodniono, na każdym cetnarze naszej ropy półczwartej korony przy wewnętrznym zapotrzebowaniu monarchii, a półtorej korony przy eksporcie! Różnica tedy między istotną użytkową wartością produktu, a uzyskaną za niego ceną, wynosi bagatelkę około 25 milionów rokrocznie, więc omal tyle, co cały

nasz budżet sejmowy! A pamiętać należy, że rafinerie — to w czterech piątych wielki obcy kapitał, że natomiast produkcja — to dziś nie „Karpaty“, „Naphty“, „Schodnice“ i „Anglicye“, ale w dwóch trzecich nasi więksi, mniejsi i bardzo drobni przedsiębiorcy, to tysięczny zastęp udziałowców krajowych, to pośrednio z ich losem związani urzędnicy nasi i robotnicy. Z jednej strony drobiazg ekonomiczny, żyjący wysiłkiem ostatnim i nadzieją, rozproszony, zdenerwowany, skłonny do owczych pędów i owczych popłochów, z drugiej strony wytrawna chciwa, gryząca się wiecznie między sobą, ale przy wspólnych łowach dziwnie solidarna falanga pieniężnych potentatów. Łatwe w takich warunkach zwycięstwo, prosta taktyka. Oto daje się od czasu do czasu hasło do popłochu i deruty, robi pod jej wrażeniem pospieszne zapasy i „szlusu“ na lata całe, a gdy się te wyczerpią, rozbija się powstała tymczasem mozolną organizację i łupi znowu za pół darmo zapasy.

Tak było już dwa razy, tak zrobiono teraz po raz trzeci.

Dzisiaj sprawa tak się ułożyła, że rękojeść nagle a niespodziewanie może się znaleźć w ręku producentów. Przeciągnięto baranią strunę — i pękła. Dziś rafinerzy gotowi nabić się na ostrze własnej zachłanności. Chcąc bowiem tem pewniej przydusić wytwórców nadmiarem ich własnego bogactwa, nie brali oni przez ostatnie dwa lata ani jednej cysterny ponad ścisłą potrzebę chwili, wyskrobali do dna swoje zbiorniki, wy-

URZĄDZA i PROJEKTUJE wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych jakoteż rekonstrukcje starych młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych, motorów i turbin wodnych. PRZYJMUJE dostawy kompl. urządzeń z pierwszorzędných krajowych i zagranicznych fabryk, dla gorzelni, browarów, tartaków, fabryk krochmalu, syropu kartofianego, drożdży, cegielni parowych, elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, wodociągów i ogrzewań centralnych. SKŁAD motorów lokomobil do poruszania za pomocą gazu, benzyny, spirytusu, ropy naftowej, nafty i pary oraz aparaty do wytwarzania gazu z antracytu i koksu. Kasy ogniotrwałe.

Zaprzyśiężony
rzeczoznawca
c. k. Sądu
krajowego
we Lwowie.

Pierwszy krajowy zakład budowy młynów
Fabryka maszyn i kamieni francuskich
Leopold Hermann
BIURO TECHNICZNE.
Lwów, ul. Grodecka 14 a.

kańcząca szlusu. Poza tem rozpoczynająca się właśnie kampania zastaje ich doskonale przygotowanych. Utarli drogę eksportu na Wschód, do Niemiec i Francji, poczynili ogromne w tym celu inwestycje, rozszerzyli swe fabryki, pobudowali parafiniarnie, zawarli kontrakty dostawy. Słowem mają wszystko gotowe — tyle, że ropy nie mają. Że zaś i falsyfikatu rosyjskiego dziś już, jak ongiś, dostać nie podobna, przeto potrzebną ropę dać może jedynie Galicya, wytwórcy galicyjscy, którzy dziś, mając wolną rękę, stosownie do interesu swego mogą dać — albo odmówić. Dzisiaj oni powinni przejść do ofensywy, ich rolą teraz ociągać sprzedaż, im dłużej, tem lepiej, choćby miesiące całe, aby wreszcie dobić targu nie inaczej, jak po cenie jedynie godziwej, jedynie odpowiadającej konjunkturze i istotnej wartości towaru, zapewniającej przemysłowi naszemu długi okres zdrowego rozkwitu.

W ostateczności możnaby nawet wykopać doły ziemne, jak czyniono to wielokrotnie na Kaukazie i w Rumunii, albo, jak zaprojektowano, zatamować jar na łożcu Hubickiej, którego pojemność obliczono na kilkanaście tysięcy cystern. Lepiej zmarnować parę procent z kilku miesięcy, niż całą kilkoletnią produkcję.

Klucz pozycyi mają w swem ręku nasi, oni też zwyciężyć muszą i zwyciężają pod jednym tylko, ale niewzruszalnym warunkiem — bez względu na solidarności.

Czy zdołają wytworzyć ją i utrzymać? Polak (obu wyznań) nie zawsze bywa mądry po szkodzie, ale trzykrotne doświadczenie nie minęło chyba bez śladu.

Stoimy tedy u ekonomicznego przełomu. Nie kłóć się na razie o szczegóły dalszej, trwałej organizacji, o regulatywy i o ceny, powinni producenci przedewszystkiem związać się w tymczasowy, jednolity i karny szysk bojowy pod wojenną wprost dyktaturą.

Niech nikt nie ociąga się ani dnia z podpisaniem tymczasowej, ale niezbędnej dziś deklaracji. Podpis ten bowiem stanowi dla komitetu jedyne uwierzytelnienie i siłę jego na zewnątrz. Tylko z takim komitetem liczyć się będą, jako z potęgą, tylko taka organizacja

Edmund Libański.

Z etapów przemysłu fabrycznego.

(Warsztat tkacki — obraz przeszłości — słynni wynalazcy — Hargreave, Arkwright, Kay Cromptin. — Jenny, Mule — Jaquard — obraz współczesnej tkalni — warsztat przyszłości — krosna Northorpa — zdumiewające automaty — zwycięska technika — rozwój przemysłu tekstylnego — oswobodzenie człowieka).

(Ciąg dalszy).

Crompton był biednym sierotą i utrzymywał się w Bolton przędząc na a kor d w kącie nędznej chałupy, którą zamieszkiwał długie lata.

Pięć lat pracował o głodzie i chłódzie nad owym wynalazkiem, a gdy go nareszcie ukończył i począł prząść na swej maszynie, ogólne powstało zdumienie, w jaki sposób wyrabia tyle przędzy tygodniowo.

Mimoto Crompton znajdował się wówczas w takiej nędzy, że po ciężkiej pracy dziennej szedł zarabiać wieczorem graniem na skrzypcach w orkiestrze teatralnej.

Muslinowe koło — tak zwano maszynę Cromptona — wzbogacało cały świat, tylko nie wynalazcę... W 30 lat później »Mule« Cromptona obracały pięć milionów wrzecion (w Anglii), przerabiały rocznie 40 milionów funtów bawełny; w przędzalniach było już

znajdzie na zawołanie kapitał i najdogodniejsze dla siebie warunki, tylko taka będzie miała wobec postów naszych i władz centralnych i krajowych dostateczną powagę, aby zlekceważyć jej nie ośmielił się nawet najciaśniejszy z umysłów dygnitarskich“.

Oby ten obywatelski, śmiały, energiczny głos nawołujący do oparcia się na własnych siłach do solidarności i poświęcenia rzeczy małych dla wielkich znalazł odgłos u wszystkich przemysłowców. Produkcya kraju, utrzymanie jej w naszych rękach z siłą rozstrzygającą w walce ekonomicznej z wrogimi zapędami. — Solidarność dla tych celów oto drogowskaz!

(Red.)

Sprawy przemysłowe

Oskar Aszkenazy.

Z najnowszych dzieł techniki.

(Wedle okazów światowej wystawy w St. Louis.)

(Dokończenie).

Speculum.

Instrument pozwalający na łatwe i niemęczące otworzenie ust u zwierząt domowych dla poddania ich oględzinom, ewentualnie operacyi przez lekarza.

Dwie małe, stalowe oprawy, schodzące się w ząwach, jak szczęki, opatrzone płytami, kryjącymi zęby, które można wymieniać, stosownie do tego, które zęby mają być widziane, stanowią całą konstrukcyę. Mała dźwignia, ślizgająca się po uźębionej szynie, otwiera do dowolnej rozwartości lub zamyka szczęki a temsamem i pysk, jeżeli szczęki nasadzone są podobnie jak wędzidło i paskami przymocowane na głowie zwierzęcia.

Wyrób t. zw. stałek z pierza.

Na szczególniejszą uwagę z naszej strony zasługuje nadto przemysł zupełnie nowy, od krótkiego dopiero czasu zaprowadzony w Europie (Francya).

zajętych pół miliona osób. Sam Crompton, ten skromny pracowity robotnik, zmarł w r. 1827 w biedzie.

To co było marzeniem, otrzymywanie przędzy bez pomocy rąk ludzkich, przędzy z najróżnorodniejszego przędzy, stało się rzeczywistością dzięki maszynie Cromptona.

Teraz okazała się potrzeba przerobienia tej ogromnej ilości przędzy — utkanie maszynami, bo ręczne warsztaty tkackie nie mogły podołać tak obfitej pracy.

Każdy wie, jak odbywa się tkanie najdawniejsza praca przemysłowa ludzkości. Na rozmaite urządzone krosnach naciąga się poziomo nitki osnowy. Nitki te rozwijają się z walców, szpul i przechodzą przez dziureczki pomiędzy zębami tak zwanych grzebieni, które utrzymują nitki w pewnych równych odstępach. Nitki przeciągnięte są przez ruchome oczko, które przy pomocy pedałów można wedle potrzeby podnosić w górę lub opuszczać na dół. W poprzek osnowy przerzuca się nitkę wątku przy pomocy czółenka. Przy tkaniu wzoru bywa rozmaicie, to wątek przerzuca się ponad kilka nitek osnowy, to pod nitki, to naprzemian pod jedną, dwie lub trzy itp. Równocześnie trzeba odpowiednie partye nitek osnowy podnosić lub opuszczać.

Praca taka idzie bardzo wolno; i oto tkacz, John Kay, wynalazł automatyczne czółenka, przerzucane

Jest to wyrób stalek przez firmę „The Warren Teatherbone Company“ nie jak do niedawna z fiszbinu, lecz z trzonów piór gęsich.

Trzony, oczyszczone, wygładzone i spłaszczone odpowiednio, odziewa się w pochwę nicianą o gęstej tkaninie rozmaitego rodzaju i rozmaitej barwy, otrzymując produkt nader giętki, lekki i trwały.

Szczególnie więc tam, gdzie materiał surowy, jak u nas w tym wypadku w wielkich ilościach się nadarza, po cenie oczywiście tańszej, jak tam, dokąd się wagonami rok rocznie pierze nasze wywozi, należałoby zwrócić na to uwagę ogółu i podnieść znacznie produkcję z pierza, w ogóle n. p. trzonek do cygarniczek, wyrobionych już obecnie w kraju w małym kwantum dla pewnego niemieckiego przedsiębiorstwa.

Wszystkie te urządzenia, które opisałem są tylko małą częścią tego olbrzymiego zbiornika wytworów całego świata, jakim była wystawa w St. Louis.

Z pośród wszystkich narodów reprezentowanych najbardziej wyróżniały się St. Zjednocz. Półn. Ameryki i Japonia.

Nie mówiąc o tem, że bliskość ułatwia Amerykanom obesłanie wystawy, to odbijała na każdym kroku ich wyższość cywilizacyjna i ekonomiczna. Prócz siły niejako ekonomiczno-kulturowej, polegającej na zrozumieniu każdej jednostki, iż praca jest koniecznym, skutecznym i zdrowym, dobrem, prócz tej siły, równie silna a wcale nie podrzędna zdolność twórczo-wykonawcza oto są cechy charakteryzujące czynność Amerykanów. Jak pierwsza dozwala każdemu podjęcia pracy jakiegokolwiek, która odpowiada jego indywidualności, tak druga chwytą i przemienia każdą myśl rzuconą w czyn praktyczny.

Turbina parowa wynaleziona w Europie przed kilku nieledwie laty — doczekała się dziś już szóstego typu w St. Zjedn. i budują ją w olbrzymich rozmiarach z zastosowaniem do wszelkiego rodzaju instalacji.

Uprzywilejowane stanowisko pracy w stosunku do kapitału i co za tem idzie konieczne użycie kapitału w przedsiębiorstwach są dalszemi zasadniczemi podstawami potęgi ekonomicznej Ameryki. Podnosi zaś ją

sprężyną tam i nazad, przy pomocy którego można było w tym samym czasie utkać trzy razy więcej materii, aniżeli przy przerzucaniu czółenka ręką.

Wynalazcy nie wiodło się dobrze, inni tkacze z obawy, by znowu fabrykanci tem ulepszeniem nie niszczyli ich tańszymi, bo prędzej zrobić się dającym wyrobem — zniszczyli dom Kaya, a on sam musiał uciekać — umarł jako biedny wyrobnik tkacki we Francji.

Brat jego, Robert Kay, poprawił ten wynalazek tak, iż można było dla kolorowych materii używać trzech czółenek z kolorową przędzą. Tak rozpoczęła się przemiana ręcznego warsztatu tkackiego na maszynowy, przemysłowano ciągle, jakby to uwolnić człowieka od takiej ciężkiej pracy i zastąpić ją odpowiednią maszyną i znowu tkacz Jan Jacquard stał się dobroczynnością ludzkości.

Lipiec roku 1752, oto data urodzin słynnego wynalazcy, tytana przemysłu, który swym stołem tkackim przeobraził i spotęgował olbrzymi przemysł tekstylny. Jacquard to prawdziwy wielki dobroczyńca ludzkości, któremu winna jest wdzięczność po wszystkie czasy.

Ciężka, wyczerpująca była to praca; skomplikowane maszyny ówczesne, któremi manipulował tkacz

jeszcze bardziej sposób użycia kapitału, który nigdy prawie nie bierze udziału w przedsiębiorstwie jako pożyczka, najczęściej natomiast jako udział.

W ten sposób nie wyteża się z jednej strony młodego przedsiębiorstwa na płacenie wysokich procentów w pierwszych latach rozwoju, z drugiej zaś strony kapitalista zaangażowany w kilku przedsiębiorstwach równocześnie mniejsze ma ryzyko strat. Stąd to olbrzymia ilość przedsiębiorstw i ciągle powstawanie nowych w Ameryce.

U Japończyków widzimy rzecz odmienną. Myśl i chęć pracy kryją się tu z fanatyzmem patryotycznym i jeszcze jednym czynnikiem t. j. niezwykłą zdolnością naśladowczą. Nie ma drobnostki w świecie, którejby Japończyk nie zanotował i nad jej wartością praktyczną się nie zastanowił. To wspólne działanie wszystkich przy ciągłym wyzyskiwaniu wszystkiego, co stworzyli obcy, stanowi ich wzrost i potęgę,

Chcemy wyciągnąć dla nas pewne konsekwencje z tych faktów.

Naturalnym biegiem przez wzrost wartości gruntu a temsamem obniżenia się stopy procentowej podnosi się w miarę tego i u nas wartość pracy w stosunku do kapitału — toruje się drogę dla przedsiębiorstwa.

Powinniśmy więc starać się o zmianę ich charakteru jednostkowego na spółkowy o większej ilości wspólników, który nietylko umożliwi przedsiębiorstwu pracowanie własnym kapitałem, lecz także zwała odpowiedzialność na większą ilość osób, zwalniając jednostkę. W tym więc duchu winny czynniki decydujące działać ku zmniejszeniu ciężarów gniotących u nas stowarzyszenia udziałowe.

Chcąc dalej dla wytworów naszego przemysłu torować drogę, winniśmy na wzór Japonii wiedzieć wszystko, co i jak dzieje się gdzieindziej. Przez sprowadzanie najnowszych maszyn, przez próbną, choćby czasami ze stratą połączone wprowadzanie rzeczy nowych, przez wysyłanie ludzi fachowych do badania wszystkiego za granicą, wreszcie przez sprowadzanie ludzi fachowych z zagranicy do kraju, aby nas tu na miejscu uczyli i aby nam z początku prowadzili

dnie całe przesiadywał w pozycji schylonej, zmuszony do nieustannych ruchów ręki, nogi i oczu.

Wszystko to się zmieniło i praca sama i metody jej i wydajność.

Nie może być nic bardziej pouczającego, budzącego szlachetne porywy dusz młodzieńczych, jak biografie tych ludzi prostych, skromnych, którzy wstawili naród swój i przysporzyli dobra całej ludzkości.

Dokonywali cudów pracy i wytrwałości. Praca i wytrwałość może nieraz zdziałać tyle, co geniusz, a znamiennym tego przykładem jest ten człowiek dzielny, syn tkacza z Lyonu, Jan Karol Jacquard.

Przed wynalazkiem Jacquarda praca tkacza nie była łatwą. Siedział na wysokiej ławce i musiał ciągle poruszać się to w lewo, to w prawo, aby nadawać niciom położenie, jakiego wzór tkaniny wymagał. Używane naówczas maszyny były niezmiernie skomplikowane, opatrzone najrozmaitszymi sznurami i pedałami do przyciskania, praca zapomocą nich wymagała nadzwyczajnej wprawy i zręczności. Prócz właściwego tkacza zajętych było przy każdej maszynie kilku pomocników, którzy naciskali odpowiednie pedały, przesuwali łańcuchy, naprężali pasma i zmieniali odpowiednio jak tego wzór tkacki wymagał.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

nasze instytucje przemysłowe — przez te środki możemy osiągnąć wiele w krótkim stosunkowo czasie.

Wskazaniem byłoby dawanie subwencji, możliwie in natura, dajmy nato przez wprowadzenie dla przemysłowca maszyny, jemu potrzebnej, a nie w gotówce, która często z powodu nędzy lub stosunków rodzinnych zostaje zużyta dla celów czysto konsumcyjnych.

W tych ramach możnaby wiele u nas pracy wprowadzić na szersze pola produkcji.

Dr. Zofia Daszyńska Golińska.

Przemysłowe użytkowanie alkoholu jako środek zwalczania alkoholizmu.

(Ciąg dalszy).

W ostatnim dziesięcioleciu wieku XIX zrobiło przemysłowe użytkowanie alkoholu potężny krok naprzód. Przeważają tu Niemcy, które produktowi krajowemu, jakim jest gorzalka, zapewnić chcą terytorium zajęte dotąd przez naftę, której kopalnie znajdują się poza obrębem Niemiec. W ostatnich 15 latach (od 1887 do 1902 r.) produkcja spirytusu wzrosła tu o 44 proc. (a 295 na 425 milionów litrów). Tymczasem spożycie spirytusu rośnie równoległe ze wzrostem ludności, powiększając się o 1 proc. rocznie. Przeważną część zwykłego produktu idzie dla przemysłu, gdzie ilość zużywanego spirytusu wzrosła w pomienionych latach prawie o 500 proc., to znaczy z 13'8 na 88 milionów. Za przykładem Niemiec postępuje Francja. W latach 1601 i 1902 w Paryżu miały miejsce wystawy międzynarodowe, wydawniające różnorodne zastosowania spirytusu. Za Niemcami i Francją podążają, jak zwykle nieco kulejąc, Austria, a jednym z pierwszych na tym polu kroków była zeszłoroczna wystawa spirytusowa, która wskazała, jakimi drogami postępować będzie przemysł spirytusowy.

Aż dotąd techniczne użytkowanie spirytusu spoczywa nie w ręku abstynenckich organizacji, ale producen-

tów; pobudką jest tu jedynie interes ekonomiczny. Chodzi o użytkowanie nadprodukcji, tj. coraz to rosnącej ilości ziemniaków. Zbiory ziemniaków i zawartość w nich skrobi stale wzrasta, dzięki postępom rolnictwa. Od 1896 r. wzrosły w Niemczech zbiory kartofli prawie o 40 proc., przetrzeźni uprawna wzrasta również, jakkolwiek mniej szybko. Podobne zjawisko powtarza się we wszystkich krajach. W Niemczech przemysłowe użytkowanie spirytusu wzięły w swoje ręce potężny Związek handlowy producentów, któremu się udało uzyskać od rządu ustawy ułatwiające handel spirytusem denaturovanym, i obniżyć jego cenę. Należy również wspomnieć o istniejącym w Berlinie instytucie dla przemysłów fermentacyjnych i fabrykacji krochmalu, który zatrudnia 60 urzędników naukowych i jest rodzajem stacji naukowej i technicznej. Istnieje on od 1874 r., utrzymywany przez następujące stowarzyszenia:

Stowarzyszenie niemieckich fabrykantów spirytusu i zakładów probierczych i naukowych browarnianych w Berlinie.

Towarzystwo fabrykantów krochmalu w Niemczech.

Towarzystwo gorzelników zbożowych i fabrykantów drożdży w Niemczech i Stowarzyszenie niemieckich fabrykantów octu.

Ruch w kierunku technicznego użytkowania, rozpoczynający się tak korzystnie, wtedy dopiero istotnie na sprawę naszą oddziaływać może, gdy ilość spirytusu, zużywanego w przemyśle, przewyższy spożycie, jako napoju. Producent spirytusu powinien się znaleźć wobec tak przeważającego zapotrzebowania na cele przemysłowe, żeby wobec niego wysokość i rozmiar konsumpcji alkoholu drugorzędne zajęły miejsce. Dopiero takie przesunięcie pola zbytu odwrócić może napięcie uwagi od alkoholu jako używki i skierować je ku przemysłowemu zapotrzebowaniu, a nacisk wywierany dziś przez producentów i handlarzy spirytusu na poparcie i wzrost konsumpcji, na inną odwrócić drogę. Innego rozwiązania kwestya ta się nie doczeka.

Oczekiwalibyśmy naprózno, ażeby rolnictwo zamiast używanych na przeróbkę spirytusową ilości zboża i kartofli uprawiało inne bezpośrednio na pożywienie prze-

Z różnych dziedzin.

Wilhelm Bölsche.

Przyszłość ludzkości.

(Ciąg dalszy).

Z całą słuszością można powiedzieć, że w logice tego doboru, w logice, z którą utrzymuje się to, co jest harmonią, a równie konsekwentnie ginie to, co jest dysharmonią, — w całym stanie rzeczy tkwi ukryte dążenie do utrzymania harmonii wszechświata. Zegar świata cyka z nieubłaganą prawdziwością i dąży do coraz większej harmonii. Ale rozstrzygające są tu jeszcze dwie okoliczności.

Ta harmonia, wynikająca z naturalnego doboru, przechodzi w stan, ale stopniowo, powoli. Następuje dopiero po dłuższym lub krótszym okresie największych rozdźwięków. Rodzi się z dysharmonii i poprzedzona jest mniej więcej długimi, względnie bardzo długo ciągnącymi się okresami przejściowymi. Jednym słowem jest ona niezmiernie skomplikowanym produktem rozwoju. Zapewne obecny, tak pięknie uregulowany system planetarny poprzedzony był długim bardzo okresem najstraszliwszych walk.

Dowodzi tego mnóstwo szczegółów naszego systemu. Dopiero po tych walkach, po niezliczonych próbach zderzeń pomiędzy źle rozdzielonymi masami i wszystkimi możliwymi kombinacjami ruchu, nastąpił okres trwałej harmonii, który od miliardów lat oczom się naszym przedstawia.

Harmonia zatem nie jest darem Boga, z góry wykluczającym dysharmonię. Harmonijny świat musiał przejść przez straszliwe kataklizmy i dojść do wyczerpania, albo też biorąc rzecz z punktu czucia, szczęście jest zawsze koroną, produktem walki z cierpieniem.

Co więcej: skoro uważamy harmonię za wynik rozwoju, a więc pozostaje otwarta droga, która i w przyszłości liczyć się musi z możliwością cierpienia. Najwyższa harmonia (za przykład służyć nam może daleki system planetarny) sama z siebie w żadnym razie nie może się zmienić i rozpaść; przedstawia bowiem maksimum własnej możliwej trwałości. Ale może się spotkać z obcymi siłami poprostu na zasadzie ruchu wszechrzeczy, i to z siłami większemi od niej. Siły te oznaczają zmianę warunków zasadniczych — zniszczą więc i zburzą harmonię, pogrążą wszystko w nową dysharmonię i dawny proces rozpocznie się na nowo. Części pogwałconej, zburzonej harmonii ułożą się znowu po-

znaczone rośliny. Pojemność rynku warzyw i owoców jest ograniczoną. uprawa ich bądź co bądź wiele trudniejszą i więcej wymagającą nakładów, aniżeli ziemniaków i zboża. Olbrzymie przestrzenie zajmuje we wszystkich krajach Europy główny surowiec gorzelniczy, kartofel. Na pierwsze miejsce wysuwają się tu Niemcy, irocznie zwane u nas krajem kartoflarzy, gdzie na 100 hektarów przestrzeni uprawnej 5.4 zajęte jest przez kartofle, za nimi idzie Austria (3.9), potem Francja (2.9) wreszcie Węgry (1.8). Największa część tego wytworu idzie naturalnie na pożywienie i spotrzebowywa się na miejscu, albo na rynku lokalnym. Ziemniak w charakterze surowca nie znosi jednakże dalekiego transportu, jako produkt ciężki i tani. Z tego powodu każde przedsiębiorstwo rolnicze dąży do przeobrażenia go w produkt wyższej wartości. Gorzelnictwo zaś jest tem bardziej pożądane dla rolnika, że obok kartofli przerabiać może i żyto, że z odpadków owocowych wytwarzać można doskonały spirytus. Nie należy również zapominać, że gorzelnie związane są zawsze z wytwarzaniem brachy i opasaniem wołów, co uwzględniają również przepisy podatkowe, np. w Austrii.

Aż dotąd przemysł gorzelniczy łączy się zwykle z większym oospodarstwem rolnem. W krajach austriackich t. zw. gorzelnie kociołkowe (niżej opodatkowane, wytwarzające głównie na domowy użytek) są wprawdzie dość liczne, ale wytwarzają ilości spirytusu niezmiernie małe w porównaniu z tem, co wyrabia się w gorzelniach rolniczych i fabrycznych.*** Gorzelnictwo kwitnie głównie w obrębie terytorium wielkiej własności rolnej, np. na wschodzie Niemiec, które dostarczają wódki dla prowincji zachodnich, oraz w Galicyi. W Galicyi, której stosunki przyjął w referacie moim za punkt wyjścia, wielka własność rolna prowadzi obszerne plantacje ziemniaków. W Galicyi zachodniej 7.7 proc. całej powierzchni rolnej tej kategorii zasadzone jest ziemniakami, we wschodniej Galicyi dużo więcej, bo aż 10.1 proc. W niektórych okolicach (w powiatach bełzkim i sokalskim) ziemniaki zasadzono 16.6 proc. powierzchni

***) Gorzelnie kociołowe w Austrii wytwarzają 18.759 hektolitrow spirytusu.

dług nowej siły, zawiąza z nią nowy harmonijny stosunek, do nowych warunków się przystosują. I oto znowu przedstawiają się dwie ewentualności

Wielka siła pochłaniająca może sama znajdować się jeszcze w stadium walki chaotycznej: w takim razie słabsza harmonia raz z siebie popadnie w dysharmonijny chaos i dopiero z całości wykwitnie harmonia nowa, przesiana przez sito doboru. Albo też większy już harmonijny system wessie mniejszą harmonię i pochwyci ją w swoje tryby; wprawdzie nieuniknione tu będą rozdzwięki i przejścia, ale cały przebieg odbędzie się już w nieskończenie szybszym tempie. Istotna różnica między temi dwoma procesami jest w gruncie rzeczy tylko kwestyą czasu, skoro każdy chaos przemieniać się musi w kosmos, w harmonię.

Najważniejszym zawsze pozostaje to: że w każdym razie ostatni wynik jest postępow, wyższym rozwojem w większą silniejszą harmonię. Celem jest prawdziwy »rozwoj«. Harmonię »pożera« tylko wyższa harmonia, nigdy słabsza; nawet pochłaniający chaos musi być większą masą, niż pierwotna materya, z której niegdyś powstała mniejsza harmonia; większa masa w rezultacie oznacza większą harmonię. Nigdy nie może naodwrot silniejsza harmonia ustąpić słabszej; jest ona zawsze

uprawnej. W związku z kierunkiem swojego rolnictwa Galicya nie zna prawie innych gorzelni jak rolnicze, t. zn. związane z rolnictwem pod względem dostarczania surowca i zużytkowania brachy. Wielkich gorzelniczych przedsiębiorstw fabrycznych wcale tu niema, a i liczba małych gorzelni kociołkowych jest niezmiernie mała. Nawiasem mówiąc, słanowi to prawdziwą wygranę dla nędznej, źle odżywianej galicyjskiej ludności wiejskiej, a mimowolną zasługę prawa propinacyi, że nie mogły powstać gorzelnie kociołkowe, a ludność nie pije własnej wódki. Propinacya bowiem, jakkolwiek wykupiona przez kraj, oddzierżawioną bywa zwykle przedsiębiorcom, przeważnie właścicielom dóbr albo kupcom izraelskim. Chłopi, nie rozporządzając dość znacznym kapitałem, ażeby wydzierżawić prawo propinacyi, nie zakładają gorzelni kociołkowych, które spekulują na możliwość sprzedaży pewnej części swego produktu.

(Dokończenie nastąpi.)

Konkursy.

Związek nigmieckich zarządów dróg żelaznych (Verein deutscher Eisenbahnverwaltungen) ogłasza cztery następujące konkursy międzynarodowe z nagrodami, wynoszącymi w sumie 36.000 marek.

I konkurs na udoskonalenie sposobu robót lub wynalazek, ułatwiający i przyspieszający budowę toru kolejowego (wykopy, nasypy, mosty i t. p.) z 3-ma nagrodami: pierwszą 7500 mar., drugą 3000 mar. i trzecią 1500 mar.

II konkurs na udoskonalenie lub wynalazek, tycający taboru kolejowego, lub na sposoby ochraniające tabor od zepsucia i zużycia, z trzema nagrodami takimi samymi jak pod punktem I.

III konkurs na projekty zmian lub udoskonalień w systemie gospodarki lub administracyi dróg żelaznych, jako też zmian w systemie taryf kolejowych i statystyki; 3 nagrody: pierwsza 3000 mar., druga 2000 mar. i trzecia 1000 mar.

środkiem wessania we właściwym znaczeniu ciężkości. Weźmy znowu system słoneczny za przykład. Po nieskończonych walkach ustalił się w najwspanialszej harmonii. Od niepamiętnych czasów porusza się w przestrzeni i spotyka się z większym systemem. Następuje kryzys, początkowo z pewnością straszny zamęt w czasie którego następuje okres katastrof plenarnych. Aż w końcu mały system ulegnie, podporządkuje się harmonijnie większemu, czyli »prostuje się«. Wtedy nowa całość jest ową większą, odporniejszą harmonią — przeszła przez rozwój harmonijny. Mały system słoneczny może się także zetknąć z dzikim, walczącym chaosem, który jednak jest silniejszy, dajmy na to, z mgławicą.

Może także powstać chaos dopiero w chwili zderzenia się dwu słońc. Wtedy wszystkie planety spadną i zgorzeją. Jednakowoż zegar cyka dalej — i po bilionach lat z chaotycznej całości powstanie znowu jednolity system słoneczny, o wiele większy i potężniejszy od dawnego.

Jest to potęga niewyciężona, o ile czas nie jest brany w rachubę. Harmonia zdobywa wszystkie światy. Linia, po której światy krążą, jest zarazem niezmiernie postępową linią harmonii.

(C. d. n.)

IV konkurs na wybitne prace literackie z dziedziny kolejowej niezależnie od treści (dzieła powinny być przedstawione koniecznie w języku niemieckim); 3 nagrody: pierwsza 3000 mar., a druga i trzecia po 1500 mar.

Do konkursu mogą być dopuszczone tylko takie utwory, wynalazki lub udoskonalenia, które były opublikowane, lub wydrukowane między 16 lipca r. 1901 i 16 lipca r. 1904.

Sąd konkursowy składać będą przedstawiciele rządów różnych niemieckich dróg żelaznych. Osoby stające do konkursu powinny nadesłać swe projekty wraz z kopertami zaopatrzonemi w godła (ogólnie znane zdobyte techniki mogą być dopuszczone do konkursu i bez godeł, bezpośrednio w imieniu autora) do związku niemieckich zarządów kolejowych pod adresem: Verein deutscher Eisenbahnverwaltungen Berlin W. Kothenerstr. 28. Termin nadsyłania od 1 stycznia do 15 lipca 1907 roku. Pod tenże adres należy się zwracać z żądaniem szczegółowych warunków konkursu, które są wysyłane na żądanie bezpłatnie.

Pouczenia i przepisy

Ustawa przeciw nieuczciwej konkurencji.

Wniesiony przez rząd w austr. izbie deput. projekt ustawy określa wszystkie czyny i postęпки, które w handlu i przemyśle uważane być mają za konkurencję nieuczciwą lub nielojalną. Wszystkie te czynności niedozwolone dadzą się podciągnąć pod cztery kategorie: 1) z prawdą niezgodne ogłoszenia o własnym interesie lub przedsiębiorstwie, 2) nieprawdziwe ogłoszenia lub rozszerzanie nieprawdziwych wiadomości o przedsiębiorstwie osoby drugiej, a mianowicie wieści, któreby albo kredyt drugiego narażały na szwank, albo zmniejszały zbyt jego towaru, lub wogóle w jakikolwiek sposób szkodziły przedsiębiorstwu drugiego, 3) ogłoszenia etykiety, napisy, informacje itd., któreby dawały pochoch do pewnych nieporozumień tego rodzaju, iż towar jeden mógłby uchodzić za drugi, firma jedna za drugą itp. i 4) zdradę tajemnic interesu lub przemysłu, jak też wogóle niedyskrecyje, dotyczące wewnętrznych stosunków przedsiębiorstwa, a przynoszące temu przedsiębiorstwu szkodę. Rząd wyda w drodze administracyjnej odpowiednie przepisy, które w szczegółowych postanowieniach uzupełniać i wyjaśniać będą postanowienia przedłożonej ustawy.

Następstwa przekroczeń tej ustawy są poważnie nastęstwa cywilnej i mogą być na tej drodze dwojakie.

Poszkodowany może żądać od sądu wydania pozwanemu zakazu kontynuowania pewnej, ustawą niedozwolonej konkurencji, lub powtarzania jej środków w przyszłości, a powtóre, o ile poszkodowany poniósł szkodę realną, może domagać się jej wynagrodzenia. Nastęstwa cywilne przekroczenia tej ustawy

dotyczyć mogą tylko osób, które w wykonywaniu pewnego handlowego lub przemysłowego interesu dopuściły się tego przekroczenia, lub wywołały go pośrednio, nie mogą się zaś odnosić do osób, które, nie interesowane osobiście uczestniczyły w przekroczeniu.

Do osądzania tych spraw kompetentnymi będą sądy handlowe lub powiatowe, ewentualnie krajowe, a to odpowiednio do rodzaju przedmiotu skargi, jako też wysokości kwoty zaskarżonej.

Pod karno-sądowe następstwa podpadają przekroczenia projektowanej ustawy z zasady tylko wówczas, gdy fałszywe ogłoszenia, informacje i t. d., podane są ze świadomą złą wiarą w celu szkodenia konkurentowi lub oszukania kupującego, lub jeśli zdrada tajemnicy przedsiębiorstwa popełniona zostaje w świadomym, złośliwym zamiarze. Przekroczenia kategorii trzeciej, t. j. ogłoszenia lub informacje, powodujące nieporozumienia przez zamianę towaru lub firmy, tylko wówczas mogą być ścigane na drodze karno-sądowej, gdy kupiec lub przemysłowiec w etykiecie, ogłoszeniu lub firmie, świadomie fałszuje pewien fakt, dotyczący rodzaju towaru, sposobu sporządzania, liczby sztuk lub wagi, jego pochodzenia lub źródła i to fakt taki, który jest decydującym dla zakupu towaru, lub stanowi pewną istotną, ważną zaletę towaru. We wszystkich tych sprawach sąd karny wkracza tylko na oskarżenie prywatne, nie zaś z urzędu.

Czy można usunąć skrzywienie podług parkietowych?

Skrzywienie powstaje skutkiem zmniejszania się lub wyprężania płyt, czego nie można uniknąć, gdy podłoga parkietowa jest stara. W wypadkach takich radzi się nasycić podłogę gorącym i czystym olejem siemiennym, przez co drzewo odzyska giętkość dawniejszą. Przedtem należy jednakowoż podłogę wyczyścić bardzo starannie i to przy pomocy wiorków stalowych. Chcąc uniknąć straty, należałoby uczynić próbę z częścią podłogi, nie z całą, ponieważ przy różnych rodzajach podłogi postępuje się inaczej.

Głosy z kraju

Zaoszczędzenie siły pociągowej przy kolejkach.

Przegląd ceramiczny pisze:

Celem zaoszczędzenia siły pociągowej przy kolejkach fabrycznych, polnych i leśnych etc. stosowano najrozmaitsze urządzenia, i to częstokroć tak skomplikowane, że już z powodu tego nie odpowiadały swemu zadaniu a częstokroć zawodziły nadzieje tak konstruktorów jak i nabywców.

Z pomiędzy licznych systemów, znajdujących zastosowanie praktyczne na większą skalę i uznanie u szerszych kół fachowych i technicznych; należy wspomnieć właśnie o łożyskach pierścieniowo-wałkowych (Ring-

Zastąpione we wszystkich miejscowościach w kraju i zagranicą.

Informacje

o stosunkach kredytowych, majątkowych i familijnych, firm i osób prywatnych ::::::::::

Specjalność: Inkaso [ściągnięcie wierzytelności także za nieściągalne uważane] w kraju i zagranicą.

Prospekta i kupony próbne bezpłatnie i franco.

Jedynie w kraju

odpowiadające nowożesnym wymaganiom

„CONFIDENTIA”

przez Wysoki c. k. Rząd koncesyjonowane

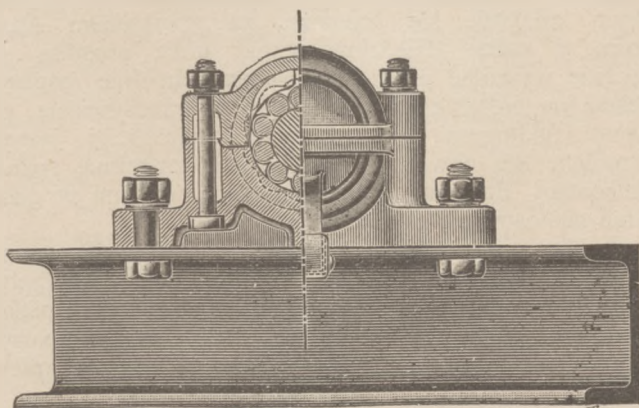
BIURO INFORMACYJNE o stosunkach kredytowych

Biuro: Lwów, Karola Ludwika 5 i Sykstuska 9.

Konto pocztowej Kasy oszcz. Nr. 74.157. — Telefon Nr. 914.

Rollenlager), które umożliwiają zaoszczędzenie 50% siły potrzebnej do poruszania wózka po szynach.

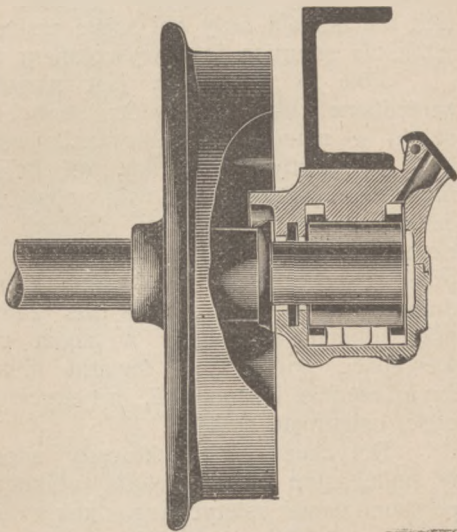
Największą zaletą przedstawionego łożyska jest znakomicie obmyślane ujęcie wałków pierścieniem wyraźnie uwidocznionym Ryc. 1.*) które wyklucza wszelką

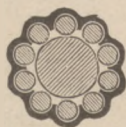
Ryc. 1. Widok z przodu i przecięcie łożyska.

możliwość zacinania się wałków podczas ruchu wózka.

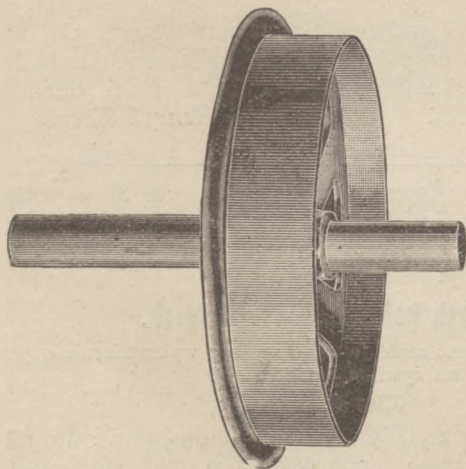
Łożysko pierścieniowo-wałkowe (Ring-Rollenlager), jak widać z rysunku składa się z łożyska, wałków i ich ujęcia. Ujęcie służy równocześnie za pierścień do smarowania, tak jak to odbywa się w zwykłym łożysku ze smarowaniem pierścieniem.

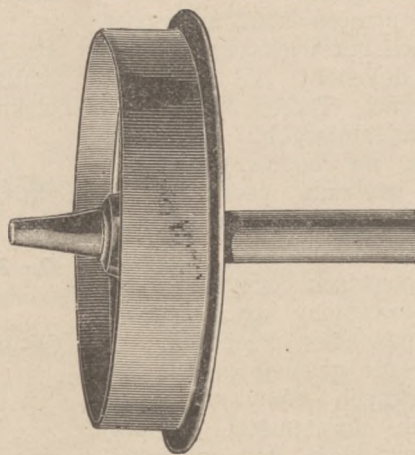
Ryc. 2 b. Przecięcie podłużne łożyska.

Ryc. 2 a. Przecięcie ujęcia wałków.

Ryc. 3 a.

Ryc. 3 b.

Dla uwidocznienia zużywania się kończyn osi spoczywających w łożyskach przytaczam dwie ryciny.

*) Ryciny udzieliła nam firma E. Gietdziński we Lwowie.

Ramię osi przedstawione na ryc. 3 a, spoczywając w zwykłym łożysku pierścieniowo-wałkowym. W pierwszym wypadku zmieniano łożyska kilkakrotnie, w wypadku drugim nie zmieniano żadnych części składowych.

Do licznych zalet łożysk tego systemu należy i ta okoliczność, że mogą być wykonywane i stosowane do osi rozmaitej grubości i nadają się znakomicie do wszelkich typów wózków kolebkowych i pomostowych.

Przemysł artystyczny

Estetyka podłóg posadzkowych.

Niemal żadnej robocie budowlanej nie poświęca u nas architektoniczne kierownictwo budowy tak mało uwagi, tak mało starania o uczynienie zadość choćby prymitywnym wymogom estetyki — jak układaniu posadzek w westybulach, klatkach schodowych, korytarzach itp. ubikacjach, jakkolwiek wpływają one może najbardziej na wrażenie, jakie na każdym wchodzącym robi wnętrze domu.

Z natury rzeczy wynika, że architekt, projektujący budowę, względnie jej szatę zewnętrzną, stara się twórczość i indywidualność swoją najsilniej i najpiękniej wyrazić w harmonijnie lub dysharmonijnie artystycznym wykonaniu fasady i w takim samym przyozdobieniu tych części wnętrza domu, które się do tego najlepiej nadają. Do tych ostatnich więc należą przede wszystkim westybul z klatką schodową i korytarze (o salach z przeznaczeniem dla widowisk lub zgromadzeń nie wspominam, gdyż nie podpadają one pod temat niniejszego artykułu).

Na szczegółowy i ogólny sąd o całej budowie wywiera przede wszystkim wyposażenie ubikacji tych wrażenie decydujące i dlatego dziwić musi każdego owa obojętność, z jaką traktowane są u nas podłogi posadzkowe, niewidoczna w tym stopniu przy dekorowaniu ścian i sufitów. A przecież z harmonijnej całości, jaką stanowią sufity, ściany i podłogi, wyłączać posadzek bezwarunkowo nie można, już z tego choćby względu, że przez takie wyłączenie psuje się z reguły dobre wrażenie tamtych dekoracji.

Zapominać też nie należy, że wzrok, szukający artystycznego zadowolenia, częściej spoczywa na rysunku podłogi, niżli ścian i sufitów, co ma swe fizjologiczne uzasadnienie, zatem upośledzenie tejże w jej estetycznym wykonaniu jest błędem, którego architekt unikać powinien.

Rzeźbiarzowi i malarzowi dostarcza się rysunków szczegółowych, żądając od nich nie rzemieślniczej, lecz artystycznej roboty, równocześnie zaś pozostawia się kwestyę posadzek decyzji przedsiębiorcy lub właściciela domu, którzy przechodząc nad poczuciem zmysłu estetyki do porządku dziennego, rozstrzygają ją w regule w sposób następujący:

W ostatniej chwili, często wtedy, gdy już loka-

torowie do mieszkań mają się wprowadzić, lub dom dla innych celów ma być oddany, przypominają sobie, że do wykończenia westybulu, klatki schodowej i korytarzy, potrzebne są jeszcze posadzki, które ze względu na poczynione znaczne wkłady w budowie, przekraczające zwykle preliminowaną z góry kwotę, należałoby nabyć jak najtaniej.

Komużby wtedy przez myśl nawet przyszło zastanowić się nad tem, w jakim stylu dom został wybudowany, jakiego charakteru są rysunki rzeźb i malowideł na ścianach i sufitach, w jakim tonie ma być całość utrzymana, albo też ile trudu i pracy zadał sobie architekt, ażeby dzieło mistrza chwaliło?

Pośpiech i taniać stanowią wówczas myśl przewodnią, w której urzeczywistnieniu należy siebie samego prześcignąć. Fabrykat, gatunek, wzór a nawet jakość ułożenia przestają być przedmiotem wymagań, które ograniczają się jedynie tylko do zapewnienia sobie szybkości dostawy i taniać ceny.

Nie ma dość lichego wyrobu, i najniemożliwiej niestosownych wzorów, które oferowane po niskiej cenie, nie zostałyby nabyte, jeżeli znaleziono je tylko w potrzebnej ilości w którym ze składów, a gdy nawet i ilość niezupełnie wystarcza, rozpoczynają się kombinacje z innymi, ani przypiąć ani przyłatać się nie dającymi deseniami, z czego powstają rzeczy wprost potworne.

Układanie wykonują najczęściej ludzie bez odpowiedniego uzdolnienia, którzy, chociażby nawet mistrzami byli, z lichego materiału (Ausschussu) i z niedobrych do siebie wzorów, w dodatku bez żadnego planu do układania, nietylko nic złożyć nie mogą, ale wspomnianą potworność znacznie jeszcze powiększają.

O tym stanie rzeczy można się łatwo przekonać wglądniejszy w nowo wybudowane domy, których całość, często piękna, zeszecona jest przez spostonowanie podłóg posadzkowych.

Tylko w niewielu naszych budowlach monumentalnych i okazałych domach prywatnych zauważyć można, że o rysunku posadzek, barwach ich, podziale pól i wogóle o dostrojeniu ich do miejsca i otoczenia nie zapomniano, że zastanowiono się nad odpowiednim doborem ich i na podstawie wypracowanych planów szczegółowych, oddano wykonanie ułożenia ludziom do robót tych uzdolnionym i wprawnym.

To samo atoli daloby się przeprowadzić we wszystkich nowo budowanych domach bez większego nakładu pracy i kosztów, a o ileż podniosłoby się ich wartość estetyczna i architektoniczna. Trzeba tylko nieco dobrej chęci ze strony projektujących, skoro zaś wina nie na nich spada, lecz na budujących właścicieli, to zadaniem ich być powinno, postaranie się u tychże o dobitniejsze zaznaczenie swego autorytetu.

Na pytanie (u nas niestety decydujące), czy w poruszonej przemennie kwestyi posadzek uczytnienie za- dość wymogom architektury, musiałoby pociągnąć za sobą zwiększenie kosztów, odpowiadam przecząco.

Nowsze kierunki artystyczne polegają prawie wyłącznie na wywoływaniu pięknych efektów prostotą wzorów i jak największą ich skromnością, co przy powszechnie używanych posadzkach kamionkowych,

wpływa raczej na zmniejszenie wydatków, aniżeli na ich zwiększenie.

Wielobarwne, więcej lub mniej pstrokate wzory, wyszły już niemal zupełnie z użytkowania. W wielkich miastach zachodnich, gdzie architektura na najwyższym znajduje się poziomie, za przykładem Anglii, która w każdej dziedzinie sztuki umie prostotą najwyższe wywołać piękno, zaniechano zupełnie bogatych deseni na posadzkach, zastępując je rzeczywiście pięknymi podłogami o skromnych, najczęściej jasnych wzorach, lub nawet jednobarwnymi kształtnie rozmieszczonymi figurami geometrycznymi, ujętymi w gustownie zastosowane bordiury.

Skromność taką, a przytem wykwinność rysunku posadzek i mozaik spostrzega się już we wielu zabytkach budownictwa we Włoszech, kolebce sztuk i piękna, gdzie dwukolorowe płyty i jedno- lub dwubarwne terazzo z fryzami, panują wszędzie prawie niepodzielnie.

Piękne efekty osiągnane także bywają analogiami rysunków posadzek i sufitów, jednolitością tła tychże wraz z ścianami, dekoracyami fryzowymi i t. d., słowem ma tu architekt pole do uwydatnienia swej pomysłowości i zamiłowania piękna, dla którego przecież nie istnieje rady ani ścisłe wskazówki, byle tylko wrażenie znamion jego wywołaniem zostało.

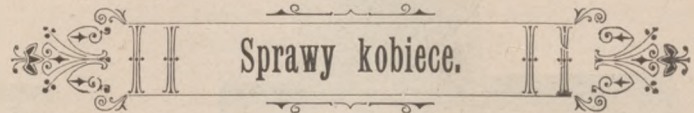
Pole to wdzięczne, jest niestety u nas bardzo zaniedbane, skutkiem oddzielnego i — jak wyżej opisałem — macoszego traktowania posadzek.

W każdym budynku, od najskromniejszego do najozdobniejszego, stanowią posadzki część artystycznie nierozłączną z temi dziełami budownictwa, zatem też zastosowanie ich już w samym projekcie, przed rozpoczęciem budowania, obmyślane i uwzględnione być powinno. Wówczas zamierzone w jednym przypadkach wywołanie wrażenia powagi, w innych wesołości, podniesienia światła ubikacyi, a w pierwszym rzędzie harmonijna, artystyczna całość w zupełności osiągnięte zostaną.

Dotychczas praktykowany sposób uwzględniania w najlepszym razie światła ubikacyi, zupełnego zaś postponowania estetycznego znaczenia posadzek, a co z tem w ścisłem pozostaje związku, jakości i układania ich, powinien być zaniechany i zwrot ku lepszemu uczyniony.

Upiększając i podnosząc wrażenie wstępu do naszych mieszkań, przysłużymy się społecznemu budownictwu i pozyskamy uznanie dla owianej duchem piękna pracy naszej.

Henryk Eber.

Dr. Felicja Nossig.

VI. Ruch kobiet z klas Średnich.

(Walka o samodzielność materyalną, o wyższe wykształcenie o prawa cywilne i polityczne).

(Ciąg dalszy).

Gdy kobiety z proletaryatu pracują już we wszystkich niemal gałęziach przemysłu i bronić się muszą

W. Primus i S. Jglicki

Łwów, ul. Jagiellońska l. 12.

Materye na meble, portiery, firanki, story, dywany, chodniki. Meble do salonów, jadalń, sypialń i t. p.

Tapety.

Własna pracownia tapicerska.

od przeciążenia pracą, to kobiety z klas średnich wciąż jeszcze obecnie toczą walkę o dopuszczenie do wielu zawodów, w których dotychczas czynni są tylko mężczyźni. Najlepsze rezultaty osiągnęły kobiety w Ameryce. Tam już wszystkie bez wyjątku zawody przystępne są kobiecie, a prócz tego zajmuje ona w służbie państwowej wyższe stanowiska. I tak w niektórych Stanach kobiety są ministrami oświecenia, inspektorami szkolnymi i fabrycznymi, prokuratorami, radcami, notaryuszami i profesorami uniwersytetu. Po Ameryce najpomyślniej rozwinęła się praca zawodowa kobiet w Anglii. I tu prawie wszystkie zawody są kobiecie przystępne, a dopływ do nich tak jest wielki, że np. w służbie pocztowej liczy Anglia 26 tysięcy kobiet. Największe przepełnienie panuje, jak wszędzie w zawodzie nauczycielskim. Lekarki angielskie cieszą się wielką praktyką i ogólnym uznaniem. Powierza się także kobiecie ważne zadania społeczne: i tak w r. 1892 zasiadały 4 kobiety w komisji, która miała zbadać stosunki robotnicze. Francya, która w 18 wieku przodowała ruchowi kobiecemu, została potem w tyle poza ruchem innych krajów. Jedną z głównych przyczyn tego zastoju jest krzywdzące kobiety prawodawstwo napoleońskie. A jednak nędza i tu coraz więcej kobiet z burżuazji popycha do pracy zarobkowej, to też liczba kobiet pracujących wzrasta, mimo iż przystęp do wielu zawodów jest jeszcze utrudniony lub wzbroniony. Okazuje się to z faktu, że na każdą wolną posadę zgłasza się niestosunkowo wielka liczba kandydatek. I tak np. na 193 posad nauczycielek, było 8 tysięcy kandydatek, na 200 posad przy poczcie 5 tysięcy, do Banku francuskiego, który obsadza rocznie 25 posad, zgłasza się 6 tysięcy, w magazynie Luwru na jedną posadę zgłasza się przeciętnie 100 kobiet.

Co do innych krajów europejskich to ruch kobiecy znajduje bardzo pomyślny grunt w Rosyi, Finlandyi, Szwecyi, Szwajcaryi i Włoszech, do zacołanych zaś krajów w tym względzie należą Dania, Belgia, Hiszpania, Portugalia i Turcja. W Austrii stosunkowo bardzo późno i zwolna kobiety zdobywają praktyczne pozycje, a już ze wszystkich krajów europejskich najbardziej wsteczne stanowisko w sprawie kobiecej zajmują Niemcy.

Z poza europejskich krajów, bardzo ożywiony ruch kobiecy panuje w ostatnich latach w Japonii.

Oprócz walki o byt niezależny, obejmuje ruch kobiecy w klasach średnich jeszcze dwa ważne punkty: Dopuszczenie do wyższego wykształcenia i zdobycie praw cywilnych i politycznych.

Przystęp do gimnazyjów i uniwersytetów ma dla ruchu kobiecego znaczenie ogromnie ważne i zasadnicze, wyższe wykształcenie umysłowe i zawodowe, jest bowiem niezbędnym warunkiem, ażeby kobiety mogły pracować we wielu zawodach, a brak tego wykształcenia był przyczyną, że sprawa emancypacji kobiecej w 19 stuleciu tak powoli postępowała. Chociaż po rewolucyi francuskiej pobudziła się już świadomość wśród kobiet, a nagłaćca potrzeba pchała je do pracy to brakło im jeszcze wszelkiego przygotowania. Wychowanie dziewcząt było tego rodzaju, że wychowywano je na lalki salonowe, przedmioty zbytkowne, słowem do za-

bawy i rozkoszy, ale nie na gospodynie, matki, a tem mniej do poważnej pracy. Rozpoczął się więc długi okres przekształcenia wychowania, zakładania szkół dla dziewcząt, seminaryjów, a w dalszym ciągu szkół zawodowych i szkół wyższych.

Najwcześniej dopuszczono kobiety do wyższych szkół w Ameryce. W ogóle liczba kobiet studyjujących wynosiła w Stanach Zjednoczonych w roku 1895 przeszło 18 tysięcy. W Anglii, Francyi, Włoszech, Hiszpanii, Szwecyi i Norwegii otwarte są kobietom, jeżeli nie wszystkie, to niektóre fakultety uniwersyteckie. Osobne akademie medyczne dla kobiet istnieją w Londynie, Nowym Jorku i Filadelfii. W Rosyi jeszcze w r. 1872 otworzono kursa medyczne dla kobiet, a kobiety, które ukończyły tu swoje studia, okazały jako lekarki w wojnie rosyjsko-tureckiej w roku 1877—78 wiele dzielności. Garnęły się kobiety tłumnie do tych kursów, a od r. 1880 studia kobiece w Rosyi rozszerzyły się jeszcze znacznie. Gdy jednak rząd spostrzegł, że wraz z nauką szerzą się idee postępowe, które dla despotyzmu mogą być niebezpieczne, zamknięto w roku 1886 ukazem carskim kursa kobiece i dopiero w ostatnim roku zaczęto na nowo w Rosyi dopuszczać kobiety do studiów uniwersyteckich.

(Dok. nast.)

Kronika techniczno-przemysłowa

Ruch wiertniczy w Galicyi. Dom handlowo-naftowy „Ostrowski & Cudek“ podaje produkcję ważniejszych szybów borysławskich w ostatnich czasach jak następuje:

„Klaudyzus Nr. 1“ w głębokości 1074 metrów daje ciągle jeszcze 20 wagonów na dobę; produkcya od 1 kwietnia do 12 kwietnia włącznie wynosiła 237 wagonów.

„Hekla“ Nr. 2“ w głębokości 1153 metrów daje około 30 wagonów na dobę przeciętnie; są dni, kiedy produkcya tego szybu dochodzi do 35 a nawet 45 wagonów; przez pierwszych 12 dni kwietnia szyb ten dał 400 wagonów.

„Grymajło-Herschdörfer“ daje jeszcze dziennie 8 wagonów (głębokość szybu 997'3 metra).

Szyb „Artur“ w sąsiedztwie Klaudyusza w głębokości 1020 metrów produkuje dziennie 1½ — 2 wagonów.

Szyb towarz. „Galicya“ niedaleko Klaudyusza produkuje dziennie 4 wagony.

Szyb „Bianka“, wywiercony przez firmę Albert Fauck, daje 3 wagony dziennie; kopalnia „Zgoda“ i kopalnia „Zuckerberg“ dają po 2 wagony dziennie; produkcya wszystkich szybów dra Freunda wynosi obecnie około 6 wagonów.

„Borysławki Syndykat“ daje przeciętnie 15 wagonów dziennie, produkcya kopalni M. A. Lubomirska i S-ka na Potoku wynosi 10 wagonów dziennie, przyczem Nr. 5 sam daje 6 — 7 wagonów. Produkcya Karpackiego Towarzystwa w Borysławiu wynosiła w marcu 187 wagonów; największą produkcję na tej kopalni ma szyb „Acraar Wagnan“, który w głą-

Pierwsze galic. Towarzystwo akc. 36

Rafineryi spirytusu

we Lwowie

36

87

poleca
swoje zna-
komite
wyroby
jako to:

Wódki polskie, Rozolisy, Likiery, Starka litewska, Nalewki, Miłucha, Romy. SPECYALY: Absynt, John Bull, Maraschino, Maraschino słodzone.

SKŁADY: Pasaż Hausmana, pl. Kapitulny 3., pl. Bernardyński 2

bokości 1230 metrów daje 2½ cysterny dziennie; produkcja akcyjnego towaru. „Nafta“ w marcu wynosiła tylko 14 wagonów, wszystkie szyby (ogółem 11) dają po ½ wagona dziennie.

W Tustanowicach. „Litwa Nr. 1“ daje 3 wagony, Nr. 2 — 11 wagonów na dobę; „Tryumf“ daje 6 — 7 wagonów dziennie; „Sezam“ 6 wagonów; „Nahlik-Malczewski“ 4 — 5 wagonów; „Biesiadecki“ 5 wagonów; Uryckie towarzystwo (sekcja I) 4 wagony; „Agata“ 3 wagony; „Aba“ 3 wagony; „Ralph Eliot Clay“ 4 wagony dziennie, dowiercony dopiero przed paru dniami; „Bitum“ 2 wagony; „Banzaj I.“ (Kurz Sulimirski & Langer) — 5 — 6 wagonów; „Ernestyna“ 2 wagony; „Genia“ 2 wagony; „Zuzia“ 1 wagon; „Salomon“ 2 wagony; szyb hr. Ressegner 5 wagonów dziennie; w ostatnich czasach 11 b. m. były otrzymane silne wybuchy na kopalni „Synge“ w Tustanowicach, produkcja jeszcze nie ustalona; wzrosła też produkcja w szybie wierconym przez p. Łaszczę dla firmy Laupenmühlen & Co i obecnie wynosi w głębokości 899 metrów 4 — 5 wagonów.

Ogółem w marcu wyeksportowano z Borysławia ropy 4852 wagony.

W Strzelbicach koło Starego Sambora, gdzie od dłuższego już czasu właściciele, spadkobiercy hr. Wodzickiego, pompują ropę z 40 studzien ręcznych, wierci od jesieni u. r. spółka udziałowa, złożona przezważnie z wiertaczy pod firmą „Naftowa spółka ludowa“ i osiągnęła już 270 m. W sąsiedniej miejscowości Szumina, rozpocząć ma wkrótce wiercenia Towarzystwo niemieckie, pod kierownictwem p. Glazora.

W Rayskim produkcja wzrosła do 3 — 4 cystern dziennie. Głębokość produkcyjnego szybu wynosi 400 m. Roboty około ułożenia rurociągu Towarzystwa magazynowego postępują w szybkim tempie.

Obecnie zawiązuje się „Spółka udziałowa“ dla wiercenia na terenach w Rypnem (w sąsiedztwie Niebyłowa).

O wielce obiecujących terenach tamże podamy niebawem obszerny artykuł fachowy.

Z naszego przemysłu. Pociuszający objaw żywotności naszego przemysłu nasuwa się teraz uwadze powszechnej. Nowa fabryka puszek i wyrobów tłoczonych z blachy, założona niedawno pod Krakowem w Prądniku Białym, przez p. Tadeusza Bohdanowicza, zjednała sobie taką wziętość w ciągu niewielu miesięcy, że otrzymała zamówienia nie tylko od pierwszorzędnych instytucji i zakładów przemysłowych w kraju, ale nawet z Länderbanku wiedeńskiego, z browaru Drehera w Schwechat pod Wiedniem, ze znanej powszechnie fabryki lakierów i farb po podłóg O. Fritzego z Wiednia i nawiązała stosunki z największymi fabrykantami w Węgrzech.

Fabryka ta urządzona według najnowszych ulepszeń technicznych wyrabia artykuły starannie i dokładniej od fabryk niemieckich i czeskich.

Kolejki dla kultur torfowych. Zarząd kultur torfowych w Admont (w Styrii) rozporządzeniem z dnia 11 marca 1905 r. polecił firmie E. Giedziński budowę kolejki wążkotorowej o szerokości 500 mm. Długość

całego toru dochodzi do 2050 m., z czego 100 m. urządzono dla przenoszenia. 5 tarcz obrotowych umożliwiają ruch po torach krzyżujących się pod kątem prostym. Ruch po torze odbywa się trzema wózkami kolebkowymi o pojemności 0.5 m³ i jednym wózkiem pomocowym.

Kolejki używano w miesiącach: kwietniu, maju i czerwcu i to tylko na linii toru przenośnego do wyrównania ziemi i dołów i do wyrównania terenu, a w czerwcu tę część toru zamieniono na stały. Jedna linia toru przecina ogród doświadczalny w kierunku z północy na południe, druga rozciąga się wzdłuż dołu głównego I, dalej podobna linia przebiega ogród doświadczalny, hałdy torfu wzniesione i wgłębione. Pojedyncze linie łączą się ze sobą za pomocą tarcz obrotowych, przecinając zabudowania gospodarze we wszystkich kierunkach. Urządzenie to umożliwia komunikację pomiędzy hałdami i udogodnia prowadzenie całego gospodarstwa. Kolejki tej używają również do przewożenia ciężkich przedmiotów, przyczem oszczędza się dróg i mosty.

Towarzystwo „kobiece gospodarstwo wiejskie“.

Warunki ekonomiczne, w jakich znalazła się dzisiaj nasza własność ziemska, zmuszają do intensywnej gospodarki, do usilnej pracy i fachowego do niej przygotowania. Nie dość usiłowań gospodarza-mężczyzny, kobieta ziemianka, wspólnie z nim musi zabiegać i umiejętnie pracować. Gospodarstwo kobiece rządziło się jednak dotąd prawie wyłącznie empirycznymi wiadomościami, a za wytyczną służyło mu wieloletnie, nieraz gorzko okupione doświadczenie. Taki stan rzeczy jest nadal niemożliwy. Usiłowania i dobre chęci poprzec należy przez przygotowanie teoretyczne i praktyczne, a całość tak ująć, aby w czasie możliwie najkrótszym przyszła gospodyni przyswoić sobie mogła niezbędną wiedzę i wyuczyć się koniecznych dla swojego zawodu rękoczynów.

Potrzeby te odczuwają również kobiece siły naukowicze, które na wsi powinny nie tylko uczyć dzieci, ale także, zapoznawszy się z teoretyczną i praktyczną stroną wiejskiego gospodarstwa kobiecego zastosowanego do potrzeb włościan, w swoim własnym gospodarstwie, choć w małym zakresie, świecić przykładem.

Pragnąc zapoczątkować sprawę tak doniosłego znaczenia dla kobiet, podpisany komitet zajął się utworzeniem Towarzystwa „Kobiece gospodarstwo wiejskie“, w tem przekonaniu, że czynniki miarodajne poprzec je zechcą.

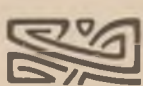
Towarzystwo stawia sobie za cel stworzyć w miarę potrzeby i możliwości kursa gospodarstwa wiejskiego w działach:

- a) gospodarstwa ogrodowo-rolnego
- b) domowego gospodarstwa na wsi
- c) gospodarstwa podwórzowego, jak np. mleczarstwo, chów drobiu, trzody itp.

Kursa będą roczne lub dwuletnie, albo też tygodniowe, dwu i trzytygodniowe, tak, aby obejmowały całość lub tylko część jakiegoś działu gospodarstwa np. pszczelnictwo, hodowlę drobiu itp.

Po zorganizowaniu i w miarę powiększenia zakresu działania, ogłaszane będą programy kursów, oparte na

Towarzystwo pomocy posagowej

„AURORA“

we Lwowie, przy ulicy Kopernika 1.9.

wypłaca posagi w oddziale I-szym od 200—600 K. [wkładka 2 K.]

„ II-gim „ 1000—3000 „ [wkładka 10 K.]

„ III-cim „ 2000—6000 „ [wkładka 20 K.]

Blizsze informacje i wpisy w biurze Towarzystwa.

praktyce zorganizowanej pod miastem i na teoretycznych kursach, które odbywać się będą w miesiącach zimowych w Krakowie.

Zużytkowanie śmieci i odpadków w Anglii. W r. 1878 zbudowano w Glasgowie pierwszy zakład do przetwarzania odpadków miejskich. Powodzenie było olbrzymie. W roku więc 1883 zbudowano drugi zakład; w r. 1890 trzeci i obecnie czwarty. Skoro wóz ze śmieciem przybywa do zakładu, notują czas przybycia wozu i wagą zawartość, którą następnie wyrzucają na pokład i sortują; popiół pada na spód i przesiany, zmieszany zostaje z ekskrementami, tworząc nawóz chętnie zakupowany przez rolników. Nawóz ten wrzuca się natychmiast do wagonów i zostaje wywożony. Pozostałe odpadki spalają się w piecach. W budynkach zastosowaną jest potężna wentylacja, dostarczająca 80 tysięcy stóp sześciennych powietrza na minutę. Nawóz wynosi 50% zawartości odpadków i sprzedaje się za 14.000 funtów szterlingów rocznie. Szkło, żelazo itp. sprzedaje się oddzielnie.

OGŁOSZENIA.

Pierwsza krajowa fabryka kotków amerykańskich do butów

M. Teitelbaum — Lwów, Żródlana 9 a.

Wysyła w żądanym wyborze na zamówienie w paczkach 5 kilowych na prowincję.

Zwraca się uwagę szewców!

Wyrób pierwszorzędnej jakości, najnowszymi maszynami — zakład rozszerzony.

Zwięzła Historia Sztuki

Dra J. S. Zubrzyckiego

szczególnie uwzględniająca historię
Sztuki w Polsce.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Podręcznik dla nauki języka „Esperanto“

wyszedł nakładem Tow. „Esperanto“ we Lwowie.

Cena 50 halerzy.

Wyroby dyetetyczne nadzwyczajna oszczędność i dogodność w każdym gospodarstwie poleca

Pierwsza Fabryka krajowa wyrobów dyetetycznych

M. Zaccalle, Wola Duchacka, p. Podgórze

Marcin PRUGAR i syn

PAROWA FABRYKA WYROBÓW
STOLARSKICH I PARKIETÓW

Lwów, Supińskiego I. 5. Telefon Nr. 563

poleca: wszelkie w zakres stolarstwa wchodzące wyroby po cenach najniższych.

Zamówienia tak ze Lwowa jak i prowincyi skutecznie się w jak najrychlejszym terminie.

Własne biuro rysunkowe.

Kosztorysy wszelkie i przedmiary bezpłatnie.

I
GENERALNA REPRÉZENTACYA FIRMY
ROESSEMANN i KÜHNEMANN
ODDZ DLA KOLEJEK WĄZKOTOROW. ARTURA KOPPELA

Koleje WĄZKOTOROWE

JULIUSZ WEISS ul. Jagiellońska I. 12.
• LWÓW • TELEF. L. 627

**Fizykalno-dyetyetyczna lecznica
Dr. Parnawskiego w Kossowie**

za Kołomyją stacya kolejowa Zabłotów
otwarta do końca października.

**Impregnowane
płótna nieprzemakalne**
(wańtuchy — Wasserdicht)
na płachty nieprzemakalne z uszyciem i okuciem
po 2 kor. za 1 m² poleca
I. galicyjska fabryka worków i płócien impregnowanych
Jan Bieniek w Dębicy.

Ilustrowane szkice popularne

Ze świata postępu techniki i przemysłu

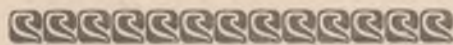
EDMUNDA LIBAŃSKIEGO

- T. 1. Z postępów techniki wojennej . . . — 60 h.
- T. 2. Technika w boju o światło . . . — 40 „
- T. 3. Podbój atmosfery 1 — „
- T. 4. W krainie szkła i jedwabiu . . . — 50 „
- T. 5. Perpetuum mobile 1 „

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Gotowe ciasto do pieczenia (daje pieczywa na 8 osób czekoladowe, korzenne, paczka — angielskie, zdrowia, paczka 75 h. — „Leguminy pudding“ (dla 6 osób) różne owocowe smaki, po 20 h., czekoladowe po 30 h. „Proszek drożdżowy“ po 10 h. — „Cukier waniliowy“ po 14 h. — „Waniliowy proszek do sosów“ po 12 h.

Do nabycia we wszystkich sklepach spożywczych, jeśli brak, odnieść się wprost do fabryki. Wysyłka odwrotnie.

Artyst. zakład rytowniczy

MAKSA GLASERMANA

23 Lwów, ul. Sykstuska 1. 17

wykonuje gustownie i tanio :

stampilie kauczukowe i metalowe, tablice i napisy z metalu lane i mosiężne grawirowane, numeratory i stemple datowe, marki pieczętkowe, odznaki dla straży, obcegi do plomb i t. p.

14 Kosztorysy bezpłatnie. 65

Pierwszy krajowy zakład artystyczny
ELEKTRYCZNE URZĄDZENIA

M. HEGEDŪS
LWÓW
ul. Kopernika 8.

WYKONUJE
ARTYSTYCZNIE:
KUSZE DRUKARSKIE
WSZELKIEGO RODZAJU
DLA ILUSTRACJI KSIĄŻEK
DZIENNIKÓW CZASOPISM
ANONSÓW CENNIKÓW I T.

FOTOCYNOGRAFIA
AUTOTYPIA
CHROMOTYPIA
FOTOLITOGRAFIA
ŚWIATŁODRUK

ZAKŁAD ART. FOTOGRAFICZNY
SECESSION
LWÓW
ul. Kopernika 8.

POWIĘKSZENIA DO NATURALNEJ WIELKOŚCI POD NAJNIŻSZYCH CENACH.
KUSZE PRZECHOWUJĄ SIĘ NAŚLADOWNICTWO ZASTRZEŻONE.

Pracownia rusznikarska
SZADKOWSKI
i **KOPCZYŃSKI**

we LWOWIE, pl. Bernardyński 1. 3

poleca

BROŃ MYŚLIWSKA
własnego wyrobu
dokładnie uregulowaną i wy-
próbowaną.

Wszelkie reperacje z prowincyi
uskutecznią się natychmiast.

Patenty

na WYNAŁAZKI WYJEDNYWA

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Lindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro
patentowe. 65

24 14
Patenty

na wynalazki, ochronę modeli, ma-
rek fabr. i t. d. wyjednywa czynne
od r. 1882

BIURO PATENTOWE

Włodarkiewicz
& **Sieklucki - -**

Warszawa, Włodzimierska 16.

Własne warsztaty mechaniczne.
Stały Reprezen. w Petersburgu.

Wynalazki Biuro same nabywa lub
pośredniczy w ich eksploatacyi.
65

W PODRÓŻY.

Czy pociąg tak długo stoi na stacji, żeby można
było zjeść obiad?

Naturalnie, porcje są ściśle według tego odmie-
rzone.

Oleje cylindrowe
i **Maszynowe**
w najlepszych jakościach

poleca

Fabryka nafty Fibicha i Stawiarskiego

30 **KROSNO.** 81

Poszukuję
wspólnika

z kapitałem

10.000 koron

dla

rozszerzenia rentownego
interesu.

Kwota ta może być zabi-
potekowaną w interesie.

Wiadomość w Administracyi
»Przemysłowca«.

„Chemik polski“

Czasopismo poświęcone wszystkim ga-
łęziom chemii teoretycznej i stosowanej.

Wychodzi co tydzień
w Warszawie. — —

Prenumerata wraz z przesyłką po-
cztową wynosi: rb. 10 rocznie, rb.
5 półr. i rb. 2 kop. 50 kwartalnie.

Warszawa, Marszałkowska 118.

Amoniak chemicznie czysty

(Liquor ammon. caust. purris.)

o ciężarze gatunkowym 0·96 0·96 (Ph. VII.) i 0·910
(24° B.) — wyrabia 35

Gazownia Miejska we Lwowie.

Cennik na żądanie. 65

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca“.

Księgarnia Powszechna

Lwów, plac Halicki l. 14.

Księgarnia zaopatrzona we wszystkie nowości literatury polskiej i obcej ze szczególnem uwzględnieniem dzieł naukowych technicznych.

Księgarnia przyjmuje prenumeratę na wszystkie krajowe i zagraniczne pisma po cenach redakcyjnych.

Księgarnia udziela chętnie wszelkich informacji w zakresie księgarstwa wchodzących. Katalogi wszystkich dzieł wysyła na żądanie bezpłatnie.

NOWOŚĆ!

Libański: W małżeńskiej klatce. Komedya w 3 aktach — okładka z rysunku Goyi p. t. „Małżeństwo“ K 1'60
Lukiana z Sanosaty: Dzieła, K 1'—
Vogel: Podręcznik fotografii, oprawny K 4'—
 Wydawnictwo Biblioteki powszechnej; dotychczas wyszło 540 numerów po 24 hal. Katalogi szczegółowe na żądanie bezpłatnie. Kolekcye godne polecenia: „Sammlung Göschen“, Aus Natur u. Geistes Welt. Kunst, Literatur, Kultur, Musik.

Czasopismo techniczne

Organ Tow. politechn. we Lwowie.
 Ogólnego zbioru rocznik XXIX.

Wychodzi dnia 10. i 25. każdego miesiąca.

Przedpłata z przesyłką pocztową wynosi: w Austrii rocznie 18 kor., w Niemczech 15 mk., w Rosyi 7 rb.

Numer pojedynczy kosztuje 1 kor.

Redakcja i administracja znajduje się przy ulicy Zimorowicza l. 14. (II. p.)

39 **Karol Hornung** 14
 Lwów, Szpitalna 40.
 Telefon nr. 353.
Parowa fabryka stolarska
 wykonuje roboty budowlane, posadzkowe, urządzenia kościelne i szkolne, tak w miejscu jak i na prowincyi po umiarkowanych cenach. 65

Sprawa aktualna!

Do nabycia we wszystkich księgarniach

Głos do mieszkańców miast!

(Nasze miasta, mieszczaństwo a przemysł.)

Napisał: EDMUND LIBAŃSKI. Nakład „PRZEMYSŁOWCA“.

Cena 20 hal.

31 **Młyny**
 poruszane motorami wodnymi, parowymi i ssąco gazowymi
 urządza fabryka maszyn
 J. SZAYNOK
 w Rzeszowie.

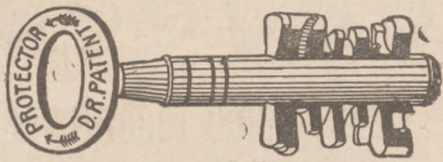
można zarobić spruwadzając
Przepisy
 do fabrykacji przetworów chemiczno-technicznych. kosmetyków, środków leczniczych itp.
 z laboratorium chemiczn.
 Dr. chem. DAVIDSOHN
 et Dr. med. JUNGSMANN
 Berlin Nr. 74. Friedrichstr. 131 D.
 Proszę żądać ofert. — Korespondencya polska.

Wiele pieniędzy!

Wiele pieniędzy!

Założona w r. 1884.
Pierwsza krajowa fabryka wyrobów koszykarskich
A. Koniewicza,
 Lwów, ul. Batorego l. 12.
 Zaszczytnie odznaczona na wszystkich wystawach krajowych.
Wielkie magazyny, sprzedaż hurtowna i drobiazgową.
CENY TANIE.
 Na składzie zabawki wyrobu krajowego, meble bambusowe, wózki dziecinne i t. p.

Jedynę zastępowo i skład na Lwów
Leopold Herrmann
 ul. Grodecka l. 14 a.

Cudem techniki

nazywają fachowcy **patentowany zamek Protektor**
 w który zaopatruje swe ogniotrwałe i pewne przed włamaniem

Kasy HESKY S. Wertheimer

Fabryka: Wiedeń XVII/3.

Nieźrównane kasy najnowszej konstrukcji. — Tanie ceny fabryczne.

Spółka kredytowa budowniczych

stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką
 we Lwowie ul. Hetmańska l. 12. p. l.

Dostarcza swoim członkom wszelkich materiałów budowlanych wagonowo i w różnych ilościach jako to: Wapno, cegłę, cement, gips, wapno hydr., drzewo budulcowe, żelazo, blachę, piece kailowe, cegłę i glinę ogniotrwałą, płytki kamionkowe, cementowe wyroby, asfaltowe wyroby, kamień tarnopolski, trembowelski, polański i demiański, patent. drzwiczki kominowe i wentylacje, powielacze ciepła do pieców oszczędzające 50% paliwa, płyty słomiane i gipsowe, posadzki deszczułkowe i ksyllolitowe nieprzemakalne i t. d. Udziela kredytów na weksle, skrypta dłużne, hipoteki, cesye i t. d. składa za swych członków kaucyje budowlane. Przyjmuje wkładki oszczędności na 4½%.

Od udziałów płaci dywidendę; dotychczas płaciła zawsze 5%. Z czystych zysków tworzy fundusz zaopatrzenia dla wdów i sierót po członkach. Statuty, wszelkie ceny i wyjaśnienia udziela zawsze najchętniej

Zarząd.

14

MASARNIA

32

Franciszka Jchniowskiego

we Lwowie ul. Batorego 4.

poleca szynki uznane ogólnie za najlepsze w smaku oraz wszelkie inne wędliny, niezrównanej dobroci również wielki zapas smalcu i słoniny. 85

W RODZINIE.

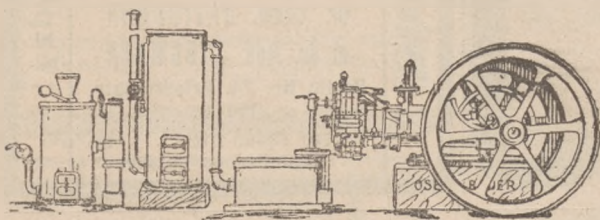
— Powiedz mężulku, czy kochasz naszego synka?
 — Kochać?! Nie, zagłupio mi na to wygląda! Ale szanuję w nim jego ojca!

Wązkotorowe koleje

polne, leśne i do celów przemysłowych
 buduje i dostarcza

firma E. Giełdziński

Lwów, Jagiellońska 3.

Skład motorów wybuchowych

URZĄDZEŃ MŁYNÓW I FABRYK 39

Leon Heller, Lwów, Grodecka 35.

Kosztorysy i plany na żądanie. 40

Golezowska fabryka cementu portlandzkiego

Golezów

(stacja kolei, poczta i telegraf na miejscu).

Roczna produkcja 1,200.000 — 1,500.000 etn. metr. portland-cementu. 7

Zawsze jednostajny — pierwszej jakości — najprzedniejszej miążkości.

Przewyższa znacznie przepisy normowane przez Stow. austriackich inżynierów i architektów. 58

Roman-cement
 Wapno skaliste

132

SPECYALNOŚĆ:

cement do wyrobu posadzek i kamienia sztucznego rur i dachówek cementowych.

Podgórze-Bonarka¹⁰ FABRYKA PORTLAND CEMENTU

Bernard Liban i Spka

(pod Krakowem).

14 poleca swój produkt najprzedniejszej jakości.

65

WODOCIĄGI

dla miast, miasteczek, gmachów publicznych

projektuje i wykonuje firma

August Löw i Sp.

LWÓW, ul. Kołłątaja 1. 6.

Adres telegramów: „KALORYA“ — LWÓW.

Ogrzewanie centralne

wszelkich systemów

Łaźnie, łazienki, pralnie, suszarnie, wszelkie urządzenia mechaniczne. Poszukiwanie i uchwycenie źródeł, wiercenie studzien, ustawianie pomp. Instalacje domowe z łazienkami i kłozetami.

Generalne zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny patentów. łazienek szafkowych „The Elkay Sincicate“ w Londynie. (w)

12 Krajowy Związek Przemysłowy 15

AGENCYA HANDLOWA WYDZIAŁU KRAJOWEGO
we Lwowie, ulica Chorążczyzny 1. 17.

Przyjmuje zastępstwa fabryk krajowych i utrzymuje agencję handlową. Pośredniczy w eksporcie wszystkich kraj. produktów.

UTRZYMUJE BAZARY KRAJOWE:

we Lwowie, Hotel Georgea, — w Krakowie. Rynek główny 1. 20,
w Nowym Sączu, ul. Krakowska 1 7 — w Przemyślu, ul. Franciszkańska

które polecają

sukna, płótna, dreličky, barekany, makaty, kilimy, wyroby koszykarskie, zabawki i wogóle wyroby krajowego przent. tak fabrycznego jak i domowego.

Informuje w kwestyach rodzimego wytwórstwa i handlu. 65

JÓZEF GORECKI

Fabryka siatek, mebli, konstrukcyi żelaznych i wyrobów ornam. kutych

W KRAKOWIE,

ul. św. Wawrzyńca 1. 26. — Telefon Nr. 277.

Magazyn: ul. Starowiśna 1. 44 (parter).

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne, kute, konstrukcyjne budowlane i plecionki z drutu, drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców itp. siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien, Łóżka żelazne zwykłe i angielskie z materacami sprężynowymi oraz wkłady sprężynowe do łóżek drewnianych. — Drut kolczasty i „Wzdętochrony“ do ratowania koniczyną wzdętego bydła. — Ceny przystępne kosztorysowe. — Termin ściśle zachowany. — Cenniki na żądanie darmo i opł.

Adres telegramów:
JÓZEF GORECKI - KRAKÓW.

15

1 Architekci

J. SOSNOWSKI & A. ZACHARIEWICZ

krajowe przedsiębiorstwo robót betonowo-żelaznych konstrukcyje ogniotrwałe, żelazno-betonowe - - - -

(BETONS ARMÉS)

Systemu Hennebicque.

EXPOSITION UNIWERSELE 1900.

GRAND PRIX

Wystawa Jubileuszowa we Lwowie 1902

zaszczytne uznanie.

STROPY, MOSTY, TUNELE, FUNDAMENTA, KANALIZACYE, ZBIORNIKI, FABRYKI, MŁYNY, PILOTY BETONOWE i t. p.

Wstępne projekta i przedmiary bezpłatnie.

Lwów, ul. Na Błonie 3.

FLILIA

Kraków, ul. Szpitalna 17.

Telefon 470. 65

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca”.

16

WODOCIĄGI

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych,
domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp.
Instalacje domowe z klozetami, łazienkami itd.

projektują i wykonują:

Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków, ul. Kolejowa l. 18.

Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie.

65

Centralne

14

0grzewanie

wszelkich systemów

i WENTYLACYE

Łaznie, Mechaniczne pralnie, suszarnie i t. d.

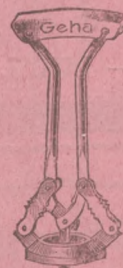

Po tym
szyldzie
poznaje się
sklepy

w których
sprzedaje się
Singera
maszyny do
szycia

Singer Co. Tow. Akc. maszyny do szycia

Lwów, Sykstuska 6. filia Grodecka 30.

Praktyczne patentowane nowości

w każdym postępowym domu do codziennego użytku niezbędne
potrzebne, również na prezenty odpowiednie, poleca po
bardzo niskich cenach

J. F. KŁECZYŃSKI, LWÓW

Pierwsza w kraju agencja handlowa i hurtowny skład

**PATENTOWANYCH NOWOŚCI
GALANTERYJNYCH**

Na żądanie ilustrowane prospekty odwrotnie.

36 Pierwsza 5

**Krajowa Fabryka
wyrobow masarskich**

A. Pinkelsteina

we Lwowie

plac Gołuchowski 1. 2.

poleca swe znane wyroby

wędlin, salami i t. d. 57

BLASK

KRAJOWA FABRYKA CZERNIDŁA
i SMARÓW inż. WŁADYSŁAWA
BIECHOŃSKIEGO w JASLE poleca:

Waseline żółtą i czarną naturalną

najlepszy środek do czyszczenia i konserwowania skór, uprząży, metali etc.,
w puszkach blaszanych po 1 i 5 kg., w beczkach po 25, 50, 100 i 200 kg.

Tłuszcz Tovoot

Jedyny stały smar do maszyn po raz pierwszy w kraju wyrabiany, prze-
wyższający swoją smarnością i wydajnością, wszelkie podobne wyroby za-
graniczne. W puszkach blaszanych 5 kg. W beczkach po 25, 50, 100 i 200 kg.

Wyłączne zastępstwo: K. Medveczky Biuro handlowo-komisowe, Lwów, Trzeciego Maja 11.

Filie i składy: Borysław i Zagórz.

HENRYK EBER

Lwów, plac Smolki l. 3.

Skład materiałów budowlanych

jakoto: Portland-cementu, wapna palonego i hy-
draulicznego, gipsu, smoły, karbolineum, rur
betonowych i kamionkowych, posadzek cemen-
towych i szteingutowych, oraz wszelkich innych
materiałów budowlanych.

Przedsiębiorstwo techniczne

dla urządzeń wodociągów, kanalizacyi, pokryć
dachów dachówką, papą i łupkiem, dla wszelkich
robót betonowych i asfaltowych, dla układania
posadzek i wykładania ścian płytkami porcela-
nowymi itd.

Nowość! Podłogi ksenon asbestowe bez fug. — Canniki i wzory gratis.

Skład maszyn do szycia, rowerów, gramofonów oraz zegarków złotych,
srebrnych i towarów jubilerskich. **Józef Becher w Stryju.**